

גָּרְנִיפְּדֶרְ פְּזַעַל

רבֵּי אֱלֵיהּ גּוֹטְמַאְכָעֵר זָצָל

פָּנוּ פְּרִיאַסְעַן

דא אינו בעשריבען די וואונדרעליכע מעשה מיט דעם שראעליכען מופת וואם דער נטיריעער צרייך זציל האט פשוויען קענען

צְוּוֹי שַׂותְפִּין וּזְאַלְדִּ סְפֻחִים

וואם אינגעער אינו דורך דעם אנדערען שותף נכשל געווארען אין גרויסע עבריות,
 און אינו נאכין טויט געקומען געטצען דעם לעבעדריגען שותף אין הימעל אריזו
 צי א דין תורה. און דער נטיריעער צרייך האט דאס נישט דערלאום.

אייבערגעוישט פָּנוּ בעריהומטען ספר וואם דער טארלער רבֵּי הגאנָן רִי יְוָדֵל
 רָאוּנְבָּרְגְּן שְׁלֹטִיָּא פָּנוּ לְאַדְזִין האט אַרְוִים גִּנְגְּבָעָן מִיטְּן נָאָמָעָן

הַדָּרֶת אֱלֵיהּ

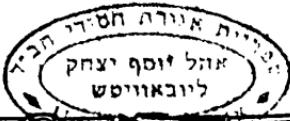
בהתוצאות בית מסחר הספרים של ר' יצחק שלאמאווייז

לאדו נאוואטימעסכא נומֶר 16

אשר קנה הכותן לצמיתות מאה המחבר הרה"ג ר' יודל רָאוּנְבָּרְגְּן הג"ל.

פִּיעַטְרָקּוֹב

בדפוס הנגיד מויה שלמה בעלכאטאוסקי

PRINTED IN POLAND.
ZRUK SIKUNA I MYŁĘCER WARSZAWA NOWOLIPKI 8

דא וווערט דערצעעהלט די שערקליבע וואזונזיערליךע
מעשה וואס האט זיך פערלאפען בייס גרידיצער צדיק,
או איזן שותה איז נבשל ניעווארען אין אנרויסע עביבה
דורכין אנדערען שעוטה, און איזו גנטשטירבען. איז ער
געקוטען נעמען דעתם לעבעידיגען שותה אין הימעל
אריין, זיך האבען מיט איהם אידין תורה פארץ בית דין
שלמעלה, און דער גרידיצער צדיק האט דאס נישט
דעראלאוט. די מעשה האט מיר דערצעעהלט הרוב הנאזו
ר' יוסט זיל וואס איז געווען יאנעוויזער רב, דערנאך
סמקארשוויזער רב, צום סוף לובליינער ראש בית דין. ער
אייז פונקט דאמאלם געווען שבת אין גרידיז, וועגען
זיזן שטמע בת יהידה, האט איהם דער גרידיצער רב
מצברע: געווען זיך בית דין שלמפה בי די שערקליבע
מעשה.

אין

אין דענקינג פַּלעגנון די בידיע שותפים אין צו שטעהן אין אַ גְּרוֹסָאַרטִיגָּען האַטָּל, און ייַה האַבעַן פַּעֲרָנוּמַן צוּווִי צִימָעַן, אַיִן צִימָעַר נַעֲבַן אַנְדֶּרְעַן דאס האַט פַּעֲרָלאָגָנט אָזִי דורךאָיס דער חַסְדִּישָׁעַר שותָף. ער פַּלעַנט שוֹין האַבעַן שמענדיג וַיַּעַנֵּץ תירוץים מיט וַיַּעַנֵּץ אַוְסְרִידַן פָּאָרְן אַנְדֶּרְעַן שותָף, באָשֶׁר ער שמעט האַט לַיְעַב אָזִיף צו שטעהן בִּינְאָכָט אַזְּנַעַן וַיַּהֲלַעֲרַן גַּמְרָא, קָאָן ער נִישְׁטָם האַבעַן אָזִיף דעם לְוַיְתְּרַעַן גַּעֲרָאַנק, אוֹ דער אַנְדֶּרְעַר שותָף ווּטַם לִבְעַן אַזְּנַעַן שנָאָרְכַּעַן אַזְּנַעַן גַּעֲרַעַן בעַט. אַזְּנַעַן נָאָךְ פְּרוֹמָה אַוְעַלְכָּעַ אַוְסְרִידַן האַט ער שיַן גַּעַהַאַט, אָזִיף אוֹ דער אַנְדֶּרְעַר שותָף, ווּאַס אַיִן גַּעַיְעַן אַפְּשָׁעַטָּר אַיר, האַט גַּעַמּוֹת אַינְשָׁטוֹמוֹעַן אָזִיף דעם; האַבעַן וַיַּהֲלַעֲרַן אָזִיף שטעהַנְגַּג גַּעַהַרְטַּט, אוֹ ייַה האַבעַן פַּעֲנַומַּעַן אָזִיף בִּינְאָכָט צוֹם שלְאָקַעַן צוּווִי צִימָעַן.

עם האַט זיך אַבְּער אָזִיף גַּעַמְאָכָט, אוֹ דער פַּשְׁוֹטָעַר שותָף האַט אַנְגַּעַהַיְבַּעַן צו בַּעֲקוּמַעַן שְׂפִירַעַן אָזִיף דעם חַסְדִּישָׁעַן שותָף, אוֹ ער פְּרִיהַרְט וַיַּהֲלַעֲרַן גַּעַפְּעַט אַרְעַנְטְּלִיךְ אָזִיף, אַזְּנַעַן וַיַּהֲלַעֲרַן שְׂפִירַעַן בִּינְאָכָט. דער פַּשְׁוֹטָעַר שותָף האַט דאס נִישְׁטָם גַּעַוְאַלְמַט אָזִיף נַעַךְ גַּלְוִיבַּעַן אָזִיף וַיַּהֲלַעֲרַן חַסְדִּישָׁעַן שותָף, עַפְּעַט דַּאֲךְ אַחֲסִיד אַלְמַן, וַיַּהֲלַעֲרַן קָאָן מַעַן דאס גַּלְוִיבַּעַן אָזִיף אַיִּהָם. סְאָאָן אַבְּער פָּאָר אַיִּהָם פַּוְיְרַעְקֻמַּעַן אַלְעַז מַאֲהָל נְרַעְמַעַרְעַז אַזְּנַעַן פַּאָקְטַּעַן, וּוּלְכָּעַ ער הַאַט נִישְׁטָם גַּעַקְאָנַט אַוְעַקְאָנַט מַאֲכַעַן נְרַגְּנָג, בֵּין ער האַט וַיַּהֲלַעֲרַן גַּעַנְוּמַעַן פַּעַסְטַּעַן צו די זַאַה, ער זאל אלְעַז נַאֲכְשִׁפְרַעַן אַזְּנַעַן גַּטְעַט שְׂרַקְנְדִּיגַּעַן וַיַּהֲלַעֲרַן, ווּאַס ער העַרט אַזְּנַעַן זַיְן שותָף בִּינְאָכָט.

מכהן האַט ער גַּעַפְּאָכָט, ווּאַס ער האַט נַאַח גַּעַשְׁפִּיהַרְט. אַזְּנַעַן ווּזְעַן ער האַט דַּעְרַהַעַרט, אַפְּלוּ שְׁטִילְעַרְהַיִּים, עַפְּעַט אַפְּרַעְמַד קוֹל מִיט אַעֲטִילְעַן גַּעַנְעַלְמַעַן אַיְנָהָאַלְטַעַן אַזְּנַעַן חַסְדִּישָׁעַן שותָףַס צִימָעַר, האַט ער זיך נִישְׁטָם גַּעַקְאָנַט שַׁיְן לַעֲכַטְעַר אַיְנָהָאַלְטַעַן אַזְּנַעַן חַסְדִּישָׁעַן שותָףַס צִימָעַר מַעַדר אַיְנָהָאַלְטַעַן אַזְּנַעַן האַט בַּעֲקוּמַעַן אַפְּרַינְגְּנַעְנְדַע דַּעְפְּעַטְעַפְּעַט פָּוֹן דַּעְרַהַיִּים, אַלְעַז זאל ער אַיִּהָם עַפְּעַנְגַּעַן, ווּאַרְעַן ער דַּאֲרַפְּ ער וַיַּהֲלַעֲרַן דַּעְפְּעַטְעַפְּעַט מִט אַיִּהָם זַעַהַר נִיטְבַּג אַדוּרְבִּידַען. דער חַסְדִּישָׁעַר שותָף האַט אַבְּער אַיִּהָם נִישְׁטָם גַּעַוְאַלְמַט עַפְּגַּעַן, נַאַר ער האַט אַיִּהָם גַּעַוְאָנַט דַּרְכָּה די טִיהָעַר, אוֹ ער מהַזְוֹת וַיַּהֲלַעֲרַן, אַזְּנַעַן ער ווּטַם דַּארְט בַּאֲלָדָר אַרְיִינְקַומַּעַן צו זַיְן שותָף אַזְּנַעַן אַנְדֶּרְעַן צִימָעַר אַרְיַין, דער פַּשְׁוֹטָעַר שותָף האַט גַּעַמּוֹת צְרוּיק אַרְיִינְגַּעַן צו וַיַּהֲלַעֲרַן צִימָעַר אַרְיַין אַזְּנַעַן האַט גַּעַוְאָרָט, אוֹ דער חַסְדִּישָׁעַר שותָף וַיַּהֲלַעֲרַן זַאַל צו אַיִּהָם אַרְיִינְקַומַּעַן.

דער חַסְדִּישָׁעַר שותָף אַיִּהָם טַאֲקַנְיָהָן בָּאַלְד אַרְיִינְקַומַּעַן צוֹם פַּשְׁוֹטָעַן שותָף אַזְּנַעַן פַּרְעָנְט אַיִּהָם, ווּאַס אַזְּנַעַן מִיט די דַּעְפְּעַטְעַפְּעַט. עַנְטַפְּרַט אַיִּהָם דער פַּשְׁוֹטָעַר שותָף: "אַיְוד הַעֲרַט דַּאֲךְ, סְיַאַל אַיִּהָם נִישְׁטָם פַּעַרְדִּיסַּעַן, אַיִּהָם האָבָּה בַּעֲקוּמַעַן אַפְּדַעְפְּעַטְעַפְּעַט, אוֹ אַיִּהָר שְׁלָאַקְטַּעַן נִישְׁטָם אלְעַז אַיִּצְחָר צִימָעַר, ווַיַּל אַיִּצְחָר קָרְעַן, צו אַיִּהָר טַאֲקַנְיָהָן הַילְוָגָע תּוֹרָה נַאַר גַּעַשְׁטַעַט פָּאָר אַוְעַלְכָּעַ פְּרָאַסְטַּעַט מַעַנְשַׁעַן וַיַּהֲלַעֲרַן אַיִּהָה בֵּין, אַבְּער נִישְׁטָם פָּאָר קְיַין חַסְדִּים, אַדְרָבָא זַאַנְטַם מִיר דַעַם, לְאֹן אַיִּהָה חַאַטְשׁ וּוּסְעַן, וַיַּהֲלַעֲרַן אַיִּהָה בֵּין גַּעַקְלַאַגְּט, ווּאַס אַיִּהָה קָאַז נִישְׁטָם לַעֲרַעַן אַזְּנַעַן קְיַין חַסְדִּיר נִישְׁטָם". אוֹ דער חַסְדִּישָׁעַר שותָף האַט דַּעְרַוְעָהָן, וַיַּהֲלַעֲרַן אַיִּהָה דָא אַרְיִינְגַּעַטְעַלְעַט גַּאנְז

באנץ טיעיף, און ער קאן שוין מעהר גינשט דין זאג בעהאלטטען פאָר יונן שוותה
האט ער זעה גענומען נאָר אוּר אַנְגֶּרְעָן וועג צו גען, און האט
אנגנעהויבען הווק צו באָכָען פון אַנְדֶּרְעָן שותף. ער האט צו אַהֲם אַזְׂיוֹ
געונט: "דוּ הָעָרֶסֶת דָּרָה בֵּין לִיבָּר שְׁוֹתָף, הַלְוָיָּה דִּין וּוְאַלְסָט שְׁמַעְנָדָג
אַזְׂיוֹ אַמְתָּה גְּעַנְגָּט וּוּן אַצְּנָדָר, אָוּ דָרָר וּוְאָמָּס קָאָן גְּנַשְׁטָלָעָן אַנוּ טָאָקָן
בָּאַמְתָּה גְּעַלְאָגָט אַזְׂיוֹפָּה אַגְּטָעָן שְׁטִינְגָּר, וּוְאָסָּמָּס
בְּעֵן מַעַן יָאָ, אַנוּ וּוְאָסָּמָּס מַעַן טָאָהָר גְּנַשְׁטָלָעָן.
הַיְמָן אַנוּ גְּעַבְעָן אַבְּזִינְדְּרָעָן צִימָעָר נָאָר צְוִילְעָמָד דָּעַם,
טוֹרָא פְּאָר אַיְיךְ אַיְהָר וְאַלְמָט גְּנַשְׁטָלָעָן אָוּ בְּעֵן מַעַן שְׂיוֹן אַלְאַזְׂן, אָוּ אַיְהָ
גְּוֹפָא זַאֲךְ אַרְיִין, וּוְאָסָּמָּס אַיְהָר הַאָבָּא צְוָהָן, וּוְיִסְסָּאָיָה טָאָקָן גְּנַחַן גְּנַט,
בֵּין גְּנַט עֹזֶב אַזְׂיוֹפָּה קָיָן שְׁוֹם עֲבוּרָה, אָוּ אַיְהָר דָּרָפְּט אַיְיךְ פָּאָר מִין עַולְמָ
הַבָּא גְּנַחַן וּוּוְנָגָן זָרְגָּעָן. אַיְהָר וְעַנְטָן גְּנַחַן גְּרָעָכְט וּוְאָסָּמָּס אַיְהָר טָהָות גְּנַשְׁטָלָעָן,
זְוִילְעָמָד אַיְהָר וּוּוִיסְטָן גְּנַשְׁטָלָעָן, וּוְאָסָּמָּס בְּעֵן מַעַן טָרְזָן,
טוֹרָא גְּנַחַן גְּנַט פְּאָרְלָאָעָן, אָוּ דָאָס וּוְאָסָּמָּס זַאֲגָן, אָוּ בְּעֵן מַעַן טָהָן אַיְוֹעָ
בְּשָׂר וּוְשָׂר. אָוּן דָּאמָאלָס וּוּעָלָאָן אַיְקָן וּוּסְעָן אָוּן אַיְהָר גְּלִוְיכָט מְרָיָּה, וּוּעָן אַיְהָר
וּוּסְטָן אַצְּנָדָר אַרְיִין גְּעַהָן שְׁלָאָגָעָן אָוּן אַיְקָן צִימָעָר אָוּן וּוּעָלָ שְׂיוֹן דָּאָ דִּין
גְּאַבְטָן שְׁלָאָגָעָן אָוּן אַיְקָן צִימָעָר".

דער חַסְדִּירְישָׁעָר שְׁוֹתָף הָאָט אַזְׂיוֹ אַנְגָּנָעָרְעָת דָּאָס גְּנַעְשָׁטָט, אָוּ דָרָר אַנְ
דְּרָעָר שְׁוֹתָף וְאַל יְזַק אַזְׂיוֹ אַנְגָּנָהְבָּעָן צְוָהָן, כְּדִי ער זָאָל זַיְהָ שְׂיוֹן
גְּנַשְׁטָלָעָן אַזְׂיוֹ שְׁטָאָרָק פָּאָר אַיְהָם צְוָהָן, אָוּן ער וּוּעָט שְׂיוֹן קְיָן
גְּנַשְׁטָלָעָן אַזְׂיוֹ שְׁטָאָרָק פָּאָר שְׁוֹתָף וּוּעָט אַיְהָם אַבְּאָהָל וּוּעָגָן דָּעַם בְּזִיעָרָ
לְעָן. וּוּן גְּזֻעוּהָנְלִיהָה הָאָט מְסֻתָּה דָּעַר יִצְרָר הַרְעָ גְּנַחַן גְּנַט צְוָהָן
חַסְדִּירְשָׁעָן שְׁוֹתָהָס רִירָ, אָוּן דָּרָר פְּשָׁטוּטָר שְׁוֹתָף אַיְוֹעָ בָּאָלָד בְּעַשְׁטָאָגָעָן אַזְׂיוֹ
דָּעַם פְּאָרְשָׁלָאָגָן, וּוְאָס דָרָר חַסְדִּירְישָׁעָר שְׁוֹתָף אַיְהָם פְּאָרְגָּעָלְעָנָט. פָּוּן דָּאמָאלָס
אָהָן אַיְוֹעָ זַיְהָרְשָׁעָר שְׁוֹתָפוֹת גְּעַשְׁטָאָרָקָט גְּנַעְוָאָרָעָן. אָוּן גְּנַשְׁטָלָעָן נָאָר גְּנַהְיָיָן
אַיְיךְ גְּנַעְהָאָנְדָעָלָט שְׁוֹתָפוֹת, אָוּן זַיְהָהָן אַיְבָּעָלָט שְׁוֹתָפוֹת צְוָהָן
גְּיַעַשׂ שְׁוֹתָפוֹת. אָוּן זַיְהָהָן אַיְבָּעָלָט יִאָהָר גְּנַעְהָוָרָט דָאָס

מְאַכְּטָן זַיְהָהָן אַיְבָּעָלָט שְׁוֹתָפוֹת אַיְיךְ קָרָאָנָק גְּנַעְוָאָרָעָן. אָיְוֹ ער
גְּנַשְׁטָלָעָן אַמְשָׁטָאָנָר גְּנַעְוָעָן מִיטָּמָצָא צְוָהָן פְּאָרְלָאָוָט
אַגְּנָגְנָעָצָעָן אַזְׂיוֹ זַיְהָרְשָׁעָן קָיָן דָּאָנְגָּזָג. הָאָט ער זַיְהָ גְּנַעְהָאָפָּט
אָוּן דָרָר פְּשָׁטוּטָר שְׁוֹתָף דָרָר קָרָאָנָק זַיְהָהָן גְּנַעְהָאָרָעָן נָאָר דָּאָנְגָּזָג
זַיְהָ אַבָּעָלָט גְּעַמְּאָכְטָן גְּנַחַן שְׁלָעָכָט כִּיטָּמָעָט קָרָאָנָק זַיְהָהָן אַיְדָרְהָיִם. עַס הָאָט
גְּעַמְּאָכְטָן דָאָ אַבְּעָרְלָאָזָעָן, כְּפִי דָאָס דָּאָנְגָּזָגָר גְּנַהְיָיָן, אָוּן סִי דִּין
עֲבָרוֹת, אָוּן אַיְוֹעָ גְּנַעְשָׁטָאָרָבָעָן.

דָאָט אַזְׂיוֹ יַעֲנָדָר וּוּלְעָט, דָאָבָעָן דִּין מְלָאָכִי חַבְלָה זַיְהָן נְשָׂהָה
זְוִילְעָמָד זַיְהָהָן גְּעַבְּרָאָטָעָן. עַפְעַט אַקְלִינְגִּקְיָס אַזְׂאָלָעָזְסָמִיט אַזְׂיוֹ פְּיִיעָל
עֲבָרוֹת. זַיְהָהָן מִיטָּמָאָר אַיְהָם אַגְּנָגְנָהָיְבָעָן גְּנַט אַרְוָם צְוָהָן, אָוּן
זַיְהָהָן מִיטָּמָאָר אַיְהָם גְּעַשְׁפְּעַילָּט אָוּן אַיְהָם אַרְוָם גְּשַׁלְיִירְעָט, אַזְׂיוֹ זַיְהָהָן
שְׁפִיעָלָעָן

שפיעלען זיך אויף די וועלט מיט אַבלעט. דער צער פון זיין נשמה אָין געווען
ווער גרים אָומבעשריבעלך. ער האט זיך בײַ ווי אָנגעההיבען צז בעהטען
ווי ואַלען איהם לאָזען אַנְטַל אַרְצִין. דָּרָט ווּעַט ער אָנגַעֲבָעַן דֵּין ווּחַבְּוֹן
אויף אלען ווַיְנַעַּט מעשִׁים, ווּעַט ער חָאַטְשׁ הַאַבְּעָן אֶרְיַנְגָּם פְּסָקִין, אָונְן עַל
וועט ווַיְסַעַּן ווי לאָגֵג ער ווּעַט דָּרְאַהֲעַן גַּעַשְׁטָרָאָפְּטַץ צז ווּשְׁרָעַן. אַבְּעָר דָּא ווּעַט
ער דָּאָה קִינְמָתָהָל צז קִינְיָן שָׂוָם הַבְּלִיתָה נִישְׁתָּחַקְמָעַן. ווי הַאַבְּעָן אַבְּעָר אִיהם
אווי גַּעַשְׁהָרְכָט, פּוֹנְקָט ווי די קָאַז הַאַרְכָּט דָּאָס כִּיוֹעַג, ווַעַן זיך שְׁפִיעַלְתָּמָעַן זיך
דער בּוּט. קִינְיָן אַנְדְּרָעַן נִאמְעַן הַאַבְּעָן ווי אויף אִיהם נִישְׁתָּחַקְמָעַן.

נאָר "דָּעַג דָּאַנְצִיגֶּר בָּעֵל עֲבִירָה".

אי דער בעל עֲבִירָה האט דָּרָט פֿעַרְשְׁטָמָאנְעַן, או די גְּרוּסְטָעַ שְׁטָרָאָפְּלָג
וואָס ער לִירְט, אוֹי אַבְּעָר די דָּאַנְצִיגֶּר עֲבִירָה, האט אִיהם דָּרָט אָנְגָּעַן
הַוְּיִבְּעַן שְׁטָאָרָק צז פֿעַרְדְּוִיסְמָעַן אוֹיְפַּן חִסְדִּישָׁן לְעַבְּנָדִיגְעַן שְׁוֹתָף, וואָס
הַאַט אִיהם גַּעַרְפָּעַנט דָּרְצָוּ, בְּעוּוֵיל ער האט אִיהם אַיְנְגָּעָרְעָדָט אוֹ כְּעַן טַעַב
דָּאָס טָהָן, צָוּמָס סּוֹפְּרַעַט יְעַנְגָּר אָונְן לְאַט וַיְקָרְבָּר דָּרָט ווּיְטַעַר
שְׁאָקָן אָן דָּאַנְצִיגָּן, אָונְן ער ווּעַרט דָּא אָוֹי פֿעַרְשְׁוֹאָרְצָט בְּיַיְדֵי מְחַבְּלִים, ווּלְכָבָע
שְׁלִידְרָעַן אִיהם מִיטָּדָע "פֿפְּ הַקְּלָעָה" פָּוֹן אַיְמָן עַק ווּעַלְתָּמָבָן צז די אַנְדְּרָעַן,
אָונְן לְאַוְעַן אִיהם נָאָר נִשְׁתָּחַם אַנְטַל אַרְצִין. אַלְוָא הַאַט אָנְגָּעָהָיבָעַן צז טָעַנְהָן צז די מְלָאָכִי
עֲבִירָה אוֹיְפַּיְשָׁב גַּעַוּעַן. ער האט אָנְגָּעָהָיבָעַן צז טָעַנְהָן צז די מְלָאָכִי
חַבְּלָה: "יְאָ אַיְהָר ווּעַנט טִיּוֹלָאַנִּים, שְׁדִים, טּוֹקִים, אַחֲן אַהֲרָן, אַחֲן פּוֹנְקָה
דְּחַמְנָה, מִילָּא אַיְקָה אַבָּעָנָק נְבָעַקְנָה נִשְׁתָּחַם פֿאַרְאִיבָּעָל צז הַאַבְּעָן, אַיְהָר ווּעַנט
דָּאָה נָאָר צז דָעַם בְּעַשְׁאָפָּעָן גַּעַוְאָרָעָן, דָאָס אַיְיָ דָּאָה אַיְעָרָעָפְּרָאָקָעָסִעָּה, אַבְּעָר
לְאֹוטָמְבָּה צז רֹוחָ אַקְלִינְגָּן ווּיְלָעָ, אָהָה ווּעַל אַיְהָר פֿאַרְלָעָנְעָן אַזְּאָךְ, פָּוֹן ווּלְעָ
בָּעָן אַיְהָר ווּעַט נָאָר קִוְּעַלְעָן, אָונְן אַיְהָר ווּעַט אַלְמִין טָרְדָה ווַיְן, אָונְן אַיְקָה
דָּעַכְּטָמָעָן".

נוּ, האטש אוֹיְפַּט מְשֻׁקָּאָוָאַשְׁטָשָׁה". הַאַבְּעָן זיך די שְׁוֹאָרְצִעָּה חַבְּרָה-לִיטָּה
אָנְגָּעָהָיבָעַן. "לְאַמְּרֵי הַעֲרָעָן וואָס דער דָּאַנְצִיגֶּר בָּעֵל עֲבִירָה ווּעַט הַאָונְן פָּאָרָה
לְעַנְעָן". ווי הַאַבְּעָן טָאָקָן דָעַם בָּעֵל עֲבִירָה אַבְּיַסְעָד: צז רֹוחָ גַּעַלְאָוָת, אָונְן הַאַט
פָּאָר זַיְ אָוֹיְגָעָאנְט: "לוּטָמָן ווַיְיַאֲךָ זַעַחַ, הַאַט אַיְהָר אַבְּעָר סִירָר די גְּרוּסְטָעַ
אָונְן שְׁטָאָרְקָסְטָעַ שְׁלִיטָה, אַלְעָן נָאָר צּוֹלְעָבָן די דָּאַנְצִיגֶּר עֲבִירָה. וואָס, נִשְׁתָּחַם
אוֹיְזָוָיְהָ אָוֹיְזָוָיְהָ!" הַאַבְּעָן אָונְן אַעְגַּד דָּאַנְצִיגֶּר עֲבִירָה אָונְן דָּאָלְעָן צּוֹוָאָטָעָן-
פְּעָרָט, גַּעַוְוִים אָוֹיְזָוָיְהָ ווּוֹאָרָעָן אָונְן אַעְגַּד דָּאַנְצִיגֶּר עֲבִירָה אָונְן דָּאָלְעָן צּוֹוָאָטָעָן-
נְדָה-שְׁפָחָה-נוֹיה-נוֹנה. דָאָס אַיְיָ אַבְּיַטְעַטְמָעָר בְּסָעָן גַּעַוְיָזְקִי... "יְאָ אַמְּתָהָ?"
וְאַגְּטָוּ ווּיְטַעַר דָּאָרָבָעָן ערְבָּלְעָדָה צז וַיְ. "סְאַיְיָ טָאָקָן ווּאָהָד ווּאָס אַיְהָר זְאָגָטָן.
אַבְּעָר אַיְקָה ווַיְלָל נָאָר אַיְהָר עַרְקְלָעָרָעָן אָוֹ מִזְרָחָן גַּעַרְפָּעַנט דָּרְצָוּ בְּיַיְדֵי
צָוְתָהָן אַזְּוִינְגָּן גַּרְאָבָעָן עֲבִירָה, נָאָר דָאָס הַאַט מִזְרָחָן גַּעַרְפָּעַנט דָּרְצָוּ
אַשְׁוֹתָף, אַבְּעָר אַחֲסִיד אָונְן אַבְּעָר אַלְמָדָן, ווּאָס ערְבָּלְעָדָה שְׁוֹן לְאָגָג גַּעַשְׁיָהָרָה
די רַאֲלָעָ, אָונְן ערְבָּלְעָדָה צָהָב אַיְזָקָרְיָהָרָה אָונְן דָעַם. אַיְקָה בְּנֵן דָּאָה קָעָגָעָן
דָאָס אִיהם גַּעַנְגַּוְיָבָט. אַלְיָאָ דָּאַכְּטָז זַיְקָה מִיר אָוֹ אַיְהָר אַבָּדָס רַעֲכָט אִיהם אַיְקָה
אַהֲרָן

האחר צו ברענגן, אך וועל מיט איהם האבען אין הימעל א דין תורה, און דערוייל וועט אינחד זעה האבען נאר א גאנעסערען לעשטש טיט וועטען אין באלאם צו שפיעלען, נישט נאר מיט טיר אלין. ארבעא וגנט אויר אלין, צו קען אך איהם דאס קערשוויגגען.

די' שווארצען חברה-לייט האבען זיך איבער געקלערט, או' דער דאנציגער בעל עבירה זאנט נאר נישט קרום. אונט וועלען זיך דורך טאקי זוקינגען נאך א' מאטען בעל עבירה, וועלכער ווועט זיך נאך זיך שטעלען מעהר פערנאנגען. בקצוץ אוין ביי זיך געלביבען, או' זיך גיבען איזם א' חורש ציטט, ער ואיל צויניק אראפ אוין דער ערעד, אונז זאל צוריק ארכוף גומטע מיט זיין חסידיישע שותפ.

אוֹזֵן וּוִי דָעַר חַסְדִּישׁעַר שַׁוְתֶּה אָיוֹ אַנְגַּעַקְומָעַן קִין דַּאנְצִינַּגַּן, הָאָט עַר בָּאלָד
אוֹזֵן דַּי צְוִוִּיטַע וְואַךְ בְּעַקְוּטָעַן אֶבְרוֹן, אָוּ זַיְן שַׁוְתֶּה אָיוֹ גַּעַשְׁמַטָּרְבָּעַן. עַר
הָאָט אֲפִילּוּ עַטְלִיבָּעַ טַעַג אַבְּיַסְעַל גַּעַטְרְיוּעַרְטַן נַאֲכַעַן שַׁוְתֶּה. אַבְּעַר דָּאָרְטַן
דַּעַם הַאֲמַטָּעַל, וּוּי עַר אָיוּ אַיְנְגַּעַשְׁמַטָּאַגְּעַן, אָיוּ נַיְוָעַן אֶגְּנָעַן פְּרֻעָהְלִיבָּעַר
שַׁוְתֶּה, סְמַלְאָוֹת נַגְּרָאַנְשַׁטְּדָאָרְטַן טְרוּעָרְעַן, דָּעַרְבִּעְעַר הָאָט יַעַד דָעַר חַסְדִּישׁעַר
יַצְדִּיקְהָעַר הָאָט יַעַד טָאָקָן. עַם הַיְסָט אֲפִילּוּ נַיְשָׁט נַגְּרָאַלְמַן, וּוּאָרְעַן דַּעַד
וְאַל לְוַסְטָגַג וּוְעַרְעַן. אָונֵן עַר הָאָט טָאָקָן אוֹזֵף אִיהָם גַּנְעַן שַׁעַהַן גַּנוּעַרְקַט אָזֵן,
עַר אָזֵן נַגְּרָאַל לְוַסְטָגַג עַגְוָאָרְעַן וּוּי אָונֵן דַּי פְּוִירְגַּעַן יַהְרָעַן.

ווען דער חסידישער שוחט און זיך געלעגען בי נאכט און דאנציג
אויף זיין בעטעל, נאך אונט גלעזעל ווין, און נאך א היבש ביטעל, מעשים
טובים" וואם ער האט שיין געהאט אונגנטהון, און ער און זיך געללאָפֿען
ועהֶר געלטמאָק. פֿלוֹצְלוֹגְן דאָכְטַ יִיךְ אַיִּהָם אָנֵן חָלוֹם, אָז עַמְּנִיצְעַר גִּבְּטַ
אַיִּהָם אֲשָׁנָל אָנֵן נאָז אַרְזִין. ער וויל זיך אוֹלְפּוּעַקְעַן, עַלְעַנְעַן דֵּי אוֹיגְעַן אָנוֹן
וְעַזְחָל, וועל דאס האט געהאט אָזָע העוה אַיִּהָם אֲשָׁנָל צָוְהָן. אַפְּכָר בְּאַזְחָל
וְאַלְמָעַן גִּיוֹעַן מִיט שְׁמַרְיקָ אַרוּם-גַּעֲבִינְדָּעַן, מִיט אַיִּין וְאַרְטַּע ער קָאָן זַיְהָ נִנְשָׂט
רִיחָרָעָן. באָלְדַּר דאָכְטַ זַיְהָ אַיִּהָם אָנֵן שְׁלָאָפְּ, אָז ער וְעַחַת זַיְהָ שַׂוְּתָּפְּ שְׁטָמָהָט פְּאַרְ
אַיִּהָם אָנוֹן דֵּי וּוּבִיכְּ תְּבָרְכִּים, אָנוֹן קְרַעַנְטַ אַיִּהָם : קְאַנְסַט מִיהָ גַּטְמָעָר
ברְׂזָדָעָ ? ! – "יא". האט ער קוֹיִם גַּיְעַנְטֶעֶרֶט. "וּוַיְסַט אָז אַיִּהָם בְּנֵן טְוִיטָ ? ! –
"יא" – "וּוַיְסַט וּוּאָס אַיִּהָם תְּהָוָה דָא" ? – "נִינְיָן" – "דוּ מִינְסַט אַפְּשָׂר, אָז אַיִּהָם בְּנֵן
גַּעֲקָוֹטָעָן פְּעַרְבִּיכְּעָן וּוּטְמָעָר דָעַם גַּעֲטָעָן בְּיַסְעָן, וּוּאָס דַוְּ האָסְטַט מִיר גַּעֲלָלָעָן גַּעֲבָעָן
בְּיַיְהָן לְעַבְעָן, דָא טָאָקִין אָנֵן דָעַם צִימָעָר צִוְּ פְּעַרְבִּיכְּעָן אַהֲ נִינְיָן : גַּטְמָעָר
ברְׂזָדָעָ ! הַלוֹאָ וּוּאָלְט אַיִּהָם דָאָס גַּאֲר נִנְשָׂט דָעַרְקָאָנט. אַיִּהָם בְּנֵן נַאֲר גַּעֲקָוֹטָעָן
וְעַגְעָן דָעַם. אָזָי וְדֵי מְחַבְּלִים לְאַזְעָן מִיהָ גַּאֲר נִנְשָׂט אָנֵן הַיְמָעָל אַרְיָין, אַלְאָ
צּוּלְיָעָב דֵי דָאַנְצִינְגָּר עֲבִירָות, וְתְּהָוָן מִיר אַהֲן אַגְּבָעָשְׁרַמְּפִילְיכְּעָ צְרוֹת. אַלְאָ
פְּעַרְלָאָגְן אַיִּהָם פּוֹן דָרְרַ דָאָס גַּיְעַלְגְּקִיטַט, זַאלְסַט מִיטַט סִיר מִיט גַּעַהָן אוֹרְפַּ
וּוּלְטַ, אָזָוּ זַאלְסַט אָוִיס וּוּיְזָעָן דֵי מְחַבְּלִים מִיט דֵי שָׁרוֹם, וּוּאָס פְּיַינְגָּעָן מִיהָ
אוֹזָוּ, אָז דָאָס אָנוֹ גַּאֲר קְיַיְן עֲבִירָה נִנְשָׂט, אָזָי וְדֵי דַוְּ האָסְטַט סִיר אַיְגָנְגָעָרט
בְּיַיְהָן לְעַבְעָן, אָנוֹ אַיִּהָם האָב דֵי גַּעֲלִיבְּטַ, אַלְסַט לְמַדְןָן אָנוֹ אַלְסַט חָסִיד, אָנוֹ

דורך דיר האפ איה אוי פיעל שווערע ערביות און דאנציג אבעגעטהון. אללא בוחות דו דוק טטריך יין און מיט טיר מיט געהן, אויס צו וויאזן די מהבלים או יי' ווינזען עם-הארציז, גראבע-יגנגען, און יי' וויסקען נאך נישט אוי דאס מאָג בען מהון. און אוייב גומער ברודער! דו ווועסט דאס זי' נישט קאנגען אוייסויזען, זיל אָה מיט דיר דארט אוי' יענער וועלט אָדִין הַוְרָה האלטען, אוי די אַלע ערביות וואָס איה האפ אבעגעטהון און דאנציג זאלען געהן אוי' דיזן. רעכונגנ- גוישט אוי' מינעם. על בּן גומער ברודער איה' גיב צוּיַּת דיר צוּיַּת אָה צוּיַּת זאלסט ליקוועדרען די' גוישטען, און דער נאך זאלסט מאָכָען מיט טיר די' גסעה. אוייב דז ווילסט אָוֹ דִין בְּיִנְعָר זאלען נישט ליענען און דאנציג, נאך און דיזן שטאדט, זאלסט אוי' געך אהיכם פֿאָהָרָעָן, אוי אוי' צעהנטען טאג זאלסטו יין און דער היים".

נאָה דעם רידען, האט דער טוּיַּטְר גענומען דעם לעבענדיגען האנד און צין האנד ארין, אוי' ווּ אַיְמָגָעָר גענונען זיַּה מִיטָּן צוּיַּטְעָן, און האט צו איהם ווּיְמָעָר אוי' גענומט: "צָוּם וּלְדָעָרָעָה", מין ליבער שותף! פְּרִי דז זאלסט מינען, אוי דאס אָהָלִים, וואָס מַעַן דָּרָפָה אָוּסְבִּיטְלָעָן צו אַלְדָעָ שְׂוֹאָרִיךְ יֵאָהָר, אָזֶן צו אַלְעָ שְׂנוֹאַיִם קַעַפְתָּ, לאָוּ אַיְקָה דִּיקָה אַיְבָּעָר באָלָד בְּיַם עֲרַשְׁתָּעָן מְאַהָל אָזָאָ לְעַטְצַט גַּעַלְד, אָוּ דז ווועסט אָן דער פריה דערקאנען מינען טוּיַּטְר אַיְקָה דיזן האנד". דער טוּיַּטְר האט דעם לעבענדיגען ווּיְמָעָר אַשְׁנָעָל געטהון אָזֶן די' נאָוּ ארין, אָוּ שְׂרוּן אַיְוּנָקְטָמָעָן. גְּרוּסָעָן אַנְקָסָעָן, יְעַדְרָעָר טְרָאָפָעָן אַיְוּ גְּרוּיָסָעָן אַרְבָּעָם, האבען באָזעקט דאס פְּנִים טִיט דעם גאנצען קערפָּעָר פָּוּן דעם חַסִּידִישָׁן שותף. דאס הארץ האט אָזֶן אַיִּהְמָן גַּעַלְקָאָפָט, ווּיְ בְּיַם גַּוְלָּה. עַד האט געצייטערט ווּיְ צְפִּישָׁ פְּאָר שְׂרָעָק. די' צְיִינָעָר האבען זיַּה אָזֶן יֵין מַיְלָאָן אַנְגָּעוּהָיְבָעָן צו ווּרְאָפָעָן, אַיְוּ ווּיְ בְּיַם אַיְנָעָם וואָס האט דאס לְבִּפְרָעָה. עַד האט נישט קַעַנְןָחָט צו רִיהָרָעָן זיַּה פְּאָר שְׂרָעָק, אָזֶן אַיְוּ גַּעַלְגָּעָן אָזֶן בעטעל, בְּיוּ עַד אַיְנָעָמָט צו זַיְדָה. דער נאָה האט ער געמאַט לִיכְטָמָג, אָזֶן דאס ערְשָׁתָעָן אַיְנָעָן וואָס עַד האט אַנְגָּעוּהָיְבָעָן צו בעטראָכָטָעָן די' האנד זיַּעַנְן.

"אָה! די' קָלָג אַיְיָ פֿעַרְמָוְן! אַיְהָ בְּנֵי שְׂרוּן פֿעַרְלָאָרָעָן!" די' ווּרְטָשָׁר האבען זיַּה אַרְזָוּסְגָּרְעָרָעָן פָּוּן חַסִּידִישָׁן שותְפָּים מַוְיל, ווּזְעָנָעָר האט דערקאנען אַיְקָה יֵין האנד די' בְּלָאָהָעָ צִיכְלָעָן זיַּה אָזֶן שְׂוֹתְפָּים טוּיַּטְר פֿיְנָעָר. עַד אָזֶן אַרְטָמְגָּלָאָפָעָן, אַיְבָּעָר די' שְׁטוּבָה הַיְעָן אָזֶן צְרוּיק אַזְּקוּאָכְטָר. האט גִּקְרָעָכְטָן אָזֶן גִּמְעָרְטָעָט, בְּיוּ גְּרוּסָעָר טָאג, אָזֶן עַד אַיְיָ שְׂיוּן די' נאָכָט מַעְהָר נִישְׁטָמָעָן גַּעַלְאָקָעָן.

חסיד אַיְיָ דָאָק אַבְּעָר פֿאָרט חַסִּיד. עַד פֿעַרְמָאָגָט דָאָק עַפְעָם נִיכְעָר אָזֶן זַיְהָ קָרָאָהָשָׁ, צְוּ שְׁטָמָאָקָעָן זַיְהָ אָזֶן צְוּ האַכְפָּעָרָעָן זַיְהָ, חַאְדוֹשָׁ דָעָר שְׁטָרִיקָה לִיגְטָעָם שְׂיוּן אַיְטָפָן האָלָדוֹ. אָזֶן דָעָר פריה האט זַיְהָ דָעָר חַסִּידִישָׁר שותְפָּה גַּעַרְבִּיטָעָם עַפְעָם צְוּ שְׁטָמָאָקָעָן זַיְהָ. עַד האט אַנְגָּעוּהָיְבָעָן צְוּ צְוִיפְּלָעָן. אָפְשָׁר אָזֶן דָאָס נְאָרָעָן גַּעַוְעָן דָעָר טוּיַּטְר שותְפָּה, אָפְשָׁר עַפְעָם אַסְטָן מַיְקָה, אָמָן שְׂדָה, אַדְשָׁר אַסְטָן לְזָה. קוּדָם אָזֶן עַד גַּעַלְאָפָעָן אָזֶן מַקוֹה אַרְין, אָפְשָׁר ווּעַט דָאָס עַפְעָם אַסְטָן

א-סגולה, או דער רוח הטעמאה זאל זוק שוון מעהר נישט צו עם מדבק זין. ער האט ניגעטען אונט מיטאג און האט געטראינקען אונט גרעועל ווין, אליך ז'ברדי צו שטארקען זיין הארץ. דאס האט ער זוק א-ביסעל פערנומען מיט פוחרים און אינו לאנג אויפיגווען. דאס האט אבער אליך איזהם גאנר נישט גע-האלען. או ער האט שווין געהאלטען און מיטען שלאָפ, אינו וויטער דער טויטער שוחט געקוומען איזהם צו חלום, און האט וויטער מיט איזהם איבער ג'חוּרט דאס זעלכע פשעטעל פון געכטען בע נאַט. ער אינו וויטער אונגעקוומען קון שלאָפ צוֹי ווין געכטען, נישט טויט און נישט לעבענדיג. עס האט לענער שווין גערדייערט ווין געכטען, איזדרער ער אינו צו זוק געקוומען. דאן האט ער שווין בגין גומ געעהן, או דער חלום אינו קיין שפילעבל גוישט. ביטער ווין גאל איזהם געווין און טoil. ער אינו איזו וויטער ארום געלאָפען איבער די' שטוב היען און צוריק בײַ טאג.

איהם אין איזורך געטלונגען א געדאנק אין א געדאנק און אוי ! אפשר גראידיז ! אפשר וועט דער צדיק קעגען מיר עפֿעט העלפֿען. די וועלט רויישט דאך פָּארט בין איהם אויו שטארק, אונ ער אונז א גרויסער בעל מופֿה. מען מאו פָּאַהְרָעָן. באָלֶר אין דעם זעלבען טאג האָט דער חסידשער שותָּוף געמאכט א סוף פָּוּן גִּזְהִוִּיךְ. ער האָט פָּעַרְקִוִּיט ווֹי אָזְוֵי ער האָט געקענט אָבָּו ווּוּיטָּר, און אָז נאָז אָז דעם זעלבען טאג אוּזָּק גַּעֲפָאַהְרָעָן נאָז גַּרְיִידִיז. אָגָּנָצָע נאָכָט אָז ער גַּעֲפָאַהְרָעָן. אָן דער פרִיה אָז ער שׂוֹן גַּיּוּזָּן אָן גַּרְיִידִיז אָן אָז אָגָּנָצָע גַּעֲפָאַהְרָעָן. צום גַּרְיִידִיזער צדיק באָלֶר דער ערשטער, בעזוויל ער אָז שׂוֹן דָּאַרט גַּיּוּזָּן גַּוְתָּ בְּעַקְאַנְט דָּוָרָךְ די גַּרְיִידִיז נְדָבָות, ווּאַס ער פְּלַעַנְטָלָעָן מְאַהְלָ דָּאַרט אַיבָּעָד צו לאָזָען אָזִיף די ישיבָה אָז אָזִיף דער תלמוד תורה. ער האָט ווֹיךְ גַּעֲמָאַכְט מְטַבְּעָן גַּרְיִידִיזער רב אָז אָבְּעִינְדָּעָר שְׁטִיבָּעָל, אָז האָט פָּאָר אַיהֲם מִתְוֹרָה גַּיּוּזָּן ווַיְעַג ווְנְדָמֵית גַּרְיִידִיז גַּעֲוָוִין, אָז האָט דָּעַרְצָעַהָלָט די נְאָצָע מְשֻׁהָה פָּוּן מְטוּמָעָן שְׁוֹתָּפָּה, אָז דָּוָרָךְ אַיהֲם האָט ער גַּיּוּנִידָּגָט. אַצְנָזָר ווַיְלַעַג אַיהֲם גַּעֲמָעָן אָז הִימְעָל אַרְיִין אָז אָזִין הָוָרָה. דָּאַ האָט ער ווֹיךְ אָזִיף נְאָרְפָּעָן אָזִיף די ערְד אָז האָט גַּעֲשִׁיגָעָן אָז גַּעֲוִוִּינְט, אָז ער ווֹעַט אָזִיף ווֹיךְ גַּעֲמָעָן כל מִינְיָה תְּשׁוּבָות, ווּאַס מעַן ווּעַט אַיהֲם אַרְזִיסְגַּעַפְּעָן, אַבְּנִי ער וְאַל בְּלִיבְעָן

לעבען, און דער טויטער שאותף ואָל אַתְקּוֹן האָבען.
דער גריידצער רב האָט אִיהָט מְשַׁתִּיק נְיוֹוֹן אָן האָט אִיהָט אָזֶןּ גְּנוּאָגֶנט :
אלע טענָה דִּינָע וואָס דֵּי טענָה'סְטּ, הערט דָּא אֹוִיס דְּבִין טויטער שׂוֹתֶף. עֲרָפָה
מְרוּעָהָת דָּקה נִישְׁתָּאָב אָן גְּזַחַט דִּיר נָאָה אָמְעָטָם וּוּ דּוּ גְּעָרָסְטּ. אָזֶןּ גְּנָט וּוּ
דוּ וּוַיְמַסְטּ אָן בְּעַהֲמַסְטּ. דִּירְךָ רְחָמִים, אָזֶןּ אָזֶק וּוַיְמַסְטּ אָן שְׂרִיפָתּ דִּין שׂוֹתֶף דָּעָר
טויטער. אַבְּדָר פְּאַרְלִיכְיָגָן קָאָן אַיְהָ עֲנָק נָאָר נִשְׁתָּאָהָלָעָן. עַם אָזֶןּ דָּא אָ
חָאָגָנָג אִיהָה וְאָל עֲנָק קָאנָן גְּבָעָן אַתְקּוֹן, אַבְּכָר אִיהָה מוֹ אָזֶפֶּן דָּעָם יַעֲמָצָעָן
אַבְּ בֵּיתְ דִּין. אַלְוָא וְאַלְטָם אִיר וַיְיַעֲנָדְלִיגָּטּ אָן בְּעַרְוָהָגָטּ בֵּין נָאָר שְׁבָתָה. אָזֶפֶּן
דָּעָם שְׁבָתָה וּוּצְטָם דָּא גְּנוּוֹם וַיְיַעֲנָדְלִיגָּטּ רְבָנִים, וּוּצְלָל אִיהָה וּצְמַעְצָעָן אַבְּ בֵּיתְ דִּין אָן
מְעָן וּצְטָם אַיְן דָּעָם עַנְיָן אַרְיִינְקָלְעָרָעָן, וּוּ אָזֶןּ מְעָן וְאָל אֹוִיס אַבְּגִיטָעָן אַתְקּוֹן
אַבְּקָאָר אִיךְ בִּידְעָע.

דיין חסידיישער שותף איז געפליגען שבת אין גריידיזער. לוייט דעם גריידיזער רבים באפֿעהל איז ער ניישט גענאנגען שלאָפֿען אויף קיין סטאַנטזיע, נאָר ער איז געלאָפֿען אלע נאָכט איז בּית המדרש אויף דער באָק. אויף דעם וועלבען שבת זעגן זיך טאָקן צוֹואַמְפֿען געקומען קיין גריידיזע ביַי זעקס רבנים. באָלד זוינטאג האָט דער גריידיזער רב צוֹגּענוּמְעַן צוֹ זיך צוֹויַיַּה רבנים, אַינְיָר איז ניווּן פֿון האָט דער צוֹויַיַּה איז ניווּן הרוב הנאָזָן ר' יְוִסְלֶל וְלִיל פֿון סְקָאָרְשָׁבָּז. דאס חעלעַם, דער צוֹויַיַּה איז ניווּן הרוב הנאָזָן ר' יְוִסְלֶל וְלִיל פֿון סְקָאָרְשָׁבָּז. בּית דין איז ניווּן אַינְיָר גַּעֲמַעַט שְׁטוּב עַטְלִיבְּעַ שְׁעה. דער חסידיישער שותף זיך אַיְיךְ דָּאָרט גַּעַוּן נאָר נִישְׁתָּאָבְּעָר דֵי גַּאנְצָע צִיְּט. אַז לְוִיט וּזְעַם האָט זיך אַיְסְגַּעְיוּיְעַן פֿון גַּרְיְּדִיזְעַר רבים ווערטער, איז דער טַוְיְטָעַר שותף אַיְיךְ דָּאָרט גַּעַוּן.

דער גריידיזער רב האָט גַּעַוְגַּט אוֹ ערְשְׁטוּנָם זָאָל מַעַן טַאָכְעַן אַז פְּסָק קַעְגַּעַן טַוְיְטָעַן שותף אַז דער נאָך וְאָל מַעַן אַרְיוֹסְגַּעַבָּעַן אַז פְּסָק קַעְגַּעַן לעַבְעַנְדְּגַעַן שותף דָּוָרָה וּוְסָמְפָּאָר אַתְּ שְׁבוּבָה זָאָל עַר האָפֿעַן אַז תְּקוּן. קַעְגַּעַן דַּעַם טַוְיְטָעַן שותף האָט דער גריידיזער רב זיך אַוְיְגַּעַשְׁטָעַלְט, אַז האָט אַרְיוֹסְגַּט גַּעַוְגַּט אַז אַז פְּסָק: „אנְחָנוּ הַבָּיִת דֵי שְׁלְמָתָה האָפֿעַן מֵיר מַעַיִן גַּעַוּן אַז זִין דֵי עַל פְּרִין תּוֹרָה. גַּעַבְּעַן מֵיר אַרְיוֹסְגַּט אַז אַז פְּסָק. אַז דער טַוְיְטָעַר אַז פְּטוּר פֿון דֵי דָאָנְצִינְגָּר עַבְרוֹת, וּוְסָמְפָּאָר אַז גַּעַוְגַּט נַעֲוֹוָאָרָעַן בְּשׂוֹגָן, דָּוָרָה דַּעַם וּוְסָמְפָּאָר עַר האָט גַּעַלְגַּוְבָּת זַיְן שותף, אַז דֵי אלעַ עַבְרוֹת גַּעַהַן אַיְבָּעַר פֿון טַוְיְטָעַן פְּנָקָם, אַז וּוּעָרָעַן אַרְיוֹנָה גַּעַבְּעַן אַז פְּנָקָט קַעְגַּעַן דַּעַם לעַבְעַנְדְּגַעַן שותף. אלְוָאָ דָרְאָפָּעָן דֵי מַחְבָּלִים שְׂוִין מַעַהַר נִישְׁתָּאָר קַיִן שְׁלִיכָּה זָוַחַעַן אַיְבָּעַר דַּעַם טַוְיְטָעַן שְׁוֹחָרָה, נַאֲלָעַן אַוְהָם נִישְׁתָּאָר אַזְוּן אַז הַמְּצָלָאָרִין, אַז אַיְהָם מַצְעָר זַיְן וּוּיְמַטְעָר מִיטָּלְיְדָרָעַן דָּוָרָכָּן פְּפָה הַקְּלָעָן, נאָר זַיְן זַעַגְּעַן מַחְזִיבָּא אַיְם פְּאָלָד אַדְרוֹה זָוַחַעַן, עַר זָאָל קַוְמָעַן אַזְוּן הַיְמָעָל אַרְין, אַזְוּן זָאָל דָאָרט אַבְּגַעַבָּעַן דֵי גַּעַבְּעַן אַזְוּנָעַן מַעַשִׂים“. דער צוֹוְיְטָעַר פְּסָק וּוּיְמַטְעָר פֿון קַעְגַּעַן לעַבְעַנְדְּגַעַן שותף האָט דער גריידיזער רב צוֹ אַיְהָם אַזְוּנָט וּוּיְגַעַט: „וְאַלְסָט וּוּיְגַעַט אַז דֵי אלעַ עַבְרוֹת, וּוְסָמְפָּאָר האָט גַּעַטְהָוָן אַז דָאָנְצִינְגָּר דָּוָרָה דַּעַם זָאָל עַבְרוֹת גַּעַהַן אַז סְוִיךְ גַּעַוּן אַזְוּנָה דִּינְעָן רִידָּה, גַּעַהַן דֵי אלעַ עַבְרוֹת אַיְבָּעַר צָוַחַעַן דֵי אַיְחָד דִּין רַעֲכָעָנָגָן, אַזְוּנָה גַּוְטָה גַּלְיָה וּוּנְדֵי אלְוָיָה וְאַלְסָט דֵי אלעַ עַבְרוֹת גַּעַטְהָוָן. נִשְׁתָּאָר מַעַהַר אַפְּרִירָה מַתְּקָן צָוַחַעַן דֵי אלעַ עַבְרוֹת דָּרָהָה, אַזְוּנָה וּנְיַעַטְהָט „אַז לְךָ דָּבָר שְׁעוּמָר בְּפִנְיֵי תְּשׁוֹבָה“. מִיטָּאַרְיכְּתִינְגָּעַן תְּשׁוֹבָה קָאָן דער לעַבְעַנְדְּגַעַר מַעַנְשָׁאָלָעָן פְּאַרְעָכְטָעַן. אַצְנוּר דָּרְפָּטָט דֵי אַוְנוֹן זַעַגְּעַן, צָוַחַעַן בְּזִוְתָּמָכוֹן אַזְוּנָה דֵי תְּשׁוֹבָה, וּוְסָמְפָּאָר מַיר מַאֲרָגָעָן וּוּיְמַטְעָר זָיךְ צוֹואַמְפֿעַן קַוְמָעַן אַזְוּנָה וּוּטָה דֵי מַסְדָּר זַיְן אַפְּבָּעַר פְּאָר דַּעַם טַוְיְטָעַן שְׂוִין פֿון הַעִינָּת אַהֲן קַיִן מַוְּרָא נִשְׁתָּאָר צָוַחַעַן דער חסידיישער שותף האָט נִישְׁתָּאָר נִשְׁתָּאָר.

דער חסידיישער שותף האָט נִישְׁתָּאָר גַּעַלְעָהָרָט אַז האָט באָלָד אַגְּשָׁרָה גַּעַטְהָוָן: „רבּוּת! אַזְוּן טִוְּבָן זְמוּוּמָן אַזְוּנָה טִוְּבָן צָוַחַעַן מַקְיָים צָוַחַעַן מַטְּמָעָן הַאָרֶץ דַּעַם סְדָר הַתְּשׁוֹבָה וּוְסָמְפָּאָר זָוַחַעַן דֵי אַיְהָר וּוּטָה דֵי אַרְיוֹסְגַּט גַּעַבְּעַן אַפְּלִיּוּ מַטְּמָעָן דֵי גַּעַלְעָהָרָט טִוְּבָן זְמוּוּמָן, אַזְוּנָה זַיְן“. נִשְׁתָּאָר האָט

האט דער גריידיזער רב צו איהם געואנט. מארגען אין דער פריה, וועלען מיר זויטער זיעזען צוואטטען, דאס זעלבגעץ בית דין וואס ניגען הינט, אין טיר וועלען דער מסדר זיין אַתְשָׁבָה.

די נאכט אַיִן שֵׁין דער חסידישער שותף געאנגען שלאָפַען אַיִן אַכְסְנוֹיאָרֶין, אַיִן ער אַיִן שֵׁין גַּעֲלָאָפַען רְוִיהָג. דער טויטער שותף אַיִן אַיִם שֵׁין מעהָר נִישְׁתַּגְעַטְעַן צוֹחָלָם. צוֹ טָאָגָעָנָס אַיִן דער פריה האט שֵׁין דער חסידישער שותף נִשְׁתַּגְעַטְעַן צְבָעָר אַגְּנָעָוָרָט בֵּין דאס בית דין וועלען זוק וויטער צוואטטען קומען, ער זאל הערען זיין פְּסָקְפָּן דעם סדר התשובה, וואס זיך וועלען אַיִם מסדר זיין, ער זאל הערען זיין גאנץ גוט פערשטאגען. אָז מיט קִינְמִיט מוציאָסיט האַנְגָּז וועלען זיך אַנְהָם נִשְׁתַּגְעַטְעַן מִכְבָּד זַיִן.

טאנטאג אַיִן דער פריה באָלֶר נאָכָן דאוועגען האט דער גריידיזער רב אַהֲנָגָעַיְפָעַן ווּידָעַר צוֹ זוק אַיִן אַבְּעִינְדָּעַר שְׂטִיבָלָעַ אַרְבָּן דִּין צְוִויָּהָרְבָּנִים. נאָהָא לאָנגָן בְּעַרְאָטוֹנָג האָבָעַן זיך אַרְיִינְגָעַיְפָעַן דעם בעל תשובה אַיִן האָבָעַן אַיִם מסדר גִּוּוֹעַן דעם סדר התשובה. דאמְאָלָס האט דער גריידיזער רב דערצעהָלָט פְּאָר זיך דִּין פְּאָלְלָעַנְדָּעַט טַעַשָּׂה. ער האט פְּאָר זיך אַזְוִי גַּעֲנָאָט אַנְקָה וועלען עַנְקָה דִּער צְעַלְלָעַן אַזָּא שְׂטִינְגָּעַר מעשה זוק פְּאָלְלָאָפָעַן אַצְלַהָּגָן הַגְּדוֹלָהָהָרָה הַצְּדִיקָה.

הַקְּרוּשָׁ רְבָּנוֹ עַקְּבָּיָה אִיגָּר זַיִל. מַאֲכָן אַיִן פְּאוּעָן וְעַלְבָּטָט. דָּאָרָט אַיִן פְּאוּעָן אַמְּהָל גַּעֲנָאָהָט אַיִן יְוּדָה אַגְּרִיכָּעָר תְּלִמְדִיד הַכְּבָד אַחֲרִיפָּא אַיִן אַבְּקִי. דָּעַרְצָו אַיִן ער נאָהָג גַּוּוֹעַן אַרְיוֹיסָעָר נְבִיר אַיִּיהָ. אַיִן זַיִעַנְעַטְעַן האט ער זוק מְעָהָר נִישְׁתַּגְעַטְעַן דִּין פְּנִיעָר. שָׁעה אַיִן מְבָגָן, צְוִויָּה שָׁעה אַיִן דער פריה פְּוֹן זַיִינְגָּעַר צְוּוֹלָף בֵּין זַיִינְגָּעַר צְוִויָּה, אַיִן צְוִויָּה שָׁעה פְּאָנָגָבָט פְּוֹן זַיִינְגָּעַר זַעַקְמָן בֵּין זַיִינְגָּעַר אַכְּמָן. ווּיטָעַר דִּין רַעַשְׁתְּ צִיְּתָן אַיִן ער גַּעֲנָעַטְעַן אַיִן גַּעֲלָעַטְעַן. ער האט אַבְּעָר גַּעֲהָאָט אַיִן גַּרְוִיסָּעָן פְּעַהְלָעָר, וואָס ער האט זיך מְוֻנָּעָן גַּוּוֹעַן פְּוֹן צְדָקָה. קִינְמִיטָאָן האט מְעָן זיך אַיִם אַקְּשָׁטָם נִשְׁתַּגְעַטְעַן זַיִינְגָּעַט אַרְיִינְגָּעַלְאָוָט. אַוְסָעָר וואָס פְּאָר פְּסָחָה לְלָעַנט ער עַפְּזִים יָאָגָעַן אַיִן הַגְּדָרָתָמְאָרָק אַיִּיף קְמָחָא דְּפָפְחָא. אַבְּעָר ווּיטָעַר אַגְּנָאָץ יְאָהָר אַיִן קִינְמִיט אַיִן פְּרוֹתָה זְרָהָה נִשְׁתַּגְעַט אַרְיִינְגָּעַנְאָגָנָעָן פְּוֹן זַיִן שְׁטוּבָה, אַפְּיָלוֹ קִינְמִיט שְׂטִיקָעָל בְּרוֹוִיט זַיִן אַגְּרִימָאָן האט מְעָן זַיִן שְׁטוּבָה גַּעֲוָאָלָט גַּעֲבָעָן. דִּין אַלְטָעָ שְׂטִיקָעָלָהָר פְּרוֹיט פְּעַרְדָּאָרָטָעָ אַבְּעָר אַנְדָּרָעָר זַעֲכָעָן וואָס בְּלִיבְעַט אַמְּהָל פְּוֹן עַסְעַן האט ער אַיִּיהָ אַגְּנָעַטְעַן מְעָן זַיִל דָּאָמָן נִשְׁתַּגְעַט אַוּזָעָק גַּעֲבָעָן קִינְמִיט נְאָרָד דִּין קְאַיְעָס זַיִעַנְעַט דִּין עַופָּה. בְּקִיזְוָר דָּאָס אַיִן שֵׁין גַּוּוֹעַן בְּעַוּוֹסָט גַּוּוֹעַן, אַיִן אַיִּיךְ אַיִן יְשָׁעָם גַּעֲנָעַנְדָּר אַרְוֹם אַיִן קִינְמִיט זַיִקְנִית ווּיְשָׁעָן זַיִם דִּין גַּוּוֹסָעָן גַּבְּרָאָן שְׁטוּבָה אַרְבָּן.

זַיִעַנְעַט מְעָן האט אַיִן גַּעֲנָעַט אַיִּיף צוֹ גַּעֲמָעָן אַרְבָּהָר זַיִד דָעַ ער גַּעֲעַכְתָּמָן זַיִסְמָהָמָן ווּעַט דִּין שְׂטָאָרָט אַוְסָמָקְלָאָבָעָן פְּאָר אַרְבָּה, ווּאָרָעָן ער אַיִּיחָן מְאָכָה גַּוּוֹעַן אַגְּנָעַט אַוְסָמָקְלָאָבָעָן זַיִן אַגְּנָעַט שְׂטָעַנְדָּרָג עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַכְּבוֹדָה. אַבְּעָר זְוִילְעָבָד דִּין שְׂלַעַכְתָּעָ מְרָה זַיִעָנָט פְּוֹן נִשְׁתַּגְעַט זַיִקְנִית גַּעֲבָעָן, אַיִן ער בֵּין דִּין שְׂטָאָרָט פְּקָרְמָאָסָט גַּעֲוָאָרָעָן, אַיִן זַיִקְנִית אַגְּנָעַטְעַן דִּעְמָהָגָן הַצְּדִיקָה.

פָּרְעֹדְרָאַסְעָן. עַל הָאָט יְהִי גַּעֲהָאַלְמָעָן פֵּאָר אֶגְרָעָסְעָרָעָן לְמָדָן אֵין דִּיטְשָׁלָאַנְדָּן וּוּרְבָּנוּ עַקְבָּיאָ אַנְגָּר. דָּאַרְזָוָהָהָאָט עַר וּהָאָרְזָוָהָגְזָוָגָעָן הָן שְׂמָאָרָת אֵן הָאָט יְהִי
בָּאוּצָעַט אַנוּנָאָרָדָן דִּי שְׂמָאָרָט, וּוּיְהָאָט גַּעֲהָאַט אֶגְרָעָסְעָרָעָן הָיָי כִּימָט אַשְׁעָנָעָם
גַּאַרְטָמָעָן. אֵן אָזְיָי וּוּיְהָאָט לְיָעָב גַּעֲהָאַט תּוֹרָה, הָאָט עַר דָּאָרָט גַּעֲמָאָכָט אַ
גְּרוּזָים בֵּית הַמְּדֻרְשׁ מִימָּט פְּיָעָל סְפָרִים אֵן הָאָט פְּעָרָלָאָנָגָט, אַו אַלְעָיָוּנָעָ לְיַעַט
אֵן בְּחוּרִים וּוּסְמָסְמָס וּוּלְלָעָן וּוּמְצָעָן אֵן לְעַרְגָּנָעָן וְאַלְעָן אַרְזָוָהָקְזָמָעָן לְעַרְגָּנָעָן אֵין יְזָנָן
בֵּית הַמְּדֻרְשׁ אַרְיָן. אֵן בְּעַוְוִילָעָם אֵין טָאָקָן דָּאָרָט אֵין זִין בֵּית הַמְּדֻרְשׁ גְּנוּזָעָן
וּשְׁהָרָב עַקוּוּמָט צָו לְעַרְגָּנָעָן, אַיִינְמָאָל אֵין דָּאָם בֵּית הַמְּדֻרְשׁ וּלְבָסָט גְּנוּזָעָן נְרוּזָים
אֵן שָׁעָהָן, דִּי פְּעַנְסָטָר וּעְנָעָן אַרְיִינְגָּעָנָגָנָעָן אֵן גְּדוּסָעָן גְּנוּרָטָעָן אַרְיָן. צְוּמָטָעָם
וּוּטְמָעָר אֵין אֵין דָּעָם בֵּית הַמְּדֻרְשׁ גְּנוּזָעָן אַלְעָרְלָיִי סְפִּירִים, אַיבָּעָר דָּעָם וּעְנָעָן טָאָקָן
דָּאָרָט אֵין דָּעָם בֵּית הַמְּדֻרְשׁ שְׁטָמָנְדָרִיגָן גְּעוּזָעָן אֵן גְּנָעָל עַרְעָעָט פְּיָעָל יוֹנָגָעָ לְיַעַט
אֵן בְּחוּרִים פָּן פְּזָעָן וּוּסְמָסְמָס הַאָבָעָן גַּעֲקָאָטָן גַּאנְצָעָהָן לְעַרְגָּנָעָן.

האט זיה פַּלְלָאָפֶן, כי דעם נביר איז מעשה. און שטאדט באזעל האט אטמאה געוויאָהנט אַיְד אַנוֹיִסְעַר תלמיד הכם אַחֲסִיד אַוְן אַירָאַ שְׁמִיט, דערצַו אַיְזַע נְיוֹעָן אַנוֹיִסְעַר נְבִיר אַזְיָה. אַכְעָר עַר אַיְזַע נְיוֹעָן פּוֹנְקַט דַעַר הַיּוֹפָה פָּוֵן דעם נְרוֹיִסְעַן נְבִיר אַזְיָן פָּאוֹעַן. דהַיְינַן עַר האט שְׁפָאַרְקַּעַן לִיעַב גַּעַהָאַט צְרָה צְוָעַפְּעַן. עַם אַיְזַע בַּי אַיְזַע נְיוֹעָן "בֵּיתָנוֹ פָּתֻוחָה לְרוֹוָתָה". וּזְעַר סְאיַן אַרְיִינַן גַּעַנְגַּעַן

ונענננו הינעריג איז איזונגעאנגען זומט. אלע אַרְיכָּמָע לִיטָּט פֿוֹן יְעָנָם גַּעֲנָעָן
האבען שיין געויסט אַנְצְּקוּמוּן צו דעם נבר, ספֿי ווענגן צדקה, ספֿי ווענגן
גAMILות חסדים. בקיזור ער האט זיך נישט מונע גיווען פֿוֹן קִין שום דבר צדקה,
ער האט געהאט אַשְׁמָנָן וויט. צו דעם צו איז ער גוועסן און געלערענט
בהתורה גדרלה. מיט אין ווארט, ער האט עוסק געווען כל ימי און תורה
ועבדה גAMILות חסדים.

טילא וואס און הומעל האט זיך עפער געמאכט קאן מען גוישט וויסען. זיך האט מען דעם יוד געווואלט געמען אויף אנסין, זיך האט ער געטהון בסתר א גרויסע עבריה, זיך גלאט דאס מול ווינס מיט זיין הצלחה האט זיך אינגעאנצען אויסגעלאט, דאס אליען קאן טען דא גנטש גענוי וויסען. נאר טפי וויאני דער זיך געוווארין לא עליינ א גרויסער יורד, אווי וויאן א הוייבען בארגן און א טיעען טאהל ארין. דאס גאנצע עשירות זיין עבער איזו וויאן פערשווינדן געוווארין, פון גאנצען הויז און געוווארין א היל, און ער איזו געבעה נויארטן פשוט א עני ואבון אהון א פרוטה. און פאר גויז בושה, וואס ער איזו געוואנט גוועזען צו שפיעלען א גרויסע ראלע און מפרנס צו וויאן פיעל אריימע ליט, האט ער גנטש בעקאנט בליבען וויטער וואהגען און באועל. דאס בני בית זיין האט ער בעוצמת נעהן באועל און דערטעל ואל האנדלען מיט א בייסעל געבקטץ, און ער זעלבסט האט זיך אוזעך געלאות און די גרויסע וועלט ארין, אפער וועט השם יתברך איהם טומין וויאן ערנצען א פרנסה בפבוד. ער האט אויף זיך גענומען אווי צו פירען זיך אונטער וועגענס. און איזו שטוקען די האנד, אדרער אווי רידען עטיצען טען ואל איהם שענעקען אנדבה, דאס ואל ער קינמאָל בשום איפן גנטש טהון, אפלו וווען עס ואל האלטען מיטש בעי סכנות נפשות. נאר וויאן ער איזו געקטען האט ער זיך געקלענט אנדער זעצען און בית המדרש לערנצען, און האט געווארט או עס ואל וועצען אינטיגאלען און געדאנק, איהם אהיזים צו בעטען אויף א מאלציגט. און דער אמת איז טאקי אווי געווועזען, ס'אינו איהם געלונגגען אומעטום או מענשען האבען און זיין פנים דערקענט און ער איזו גנטש קיין פראסטער אריסטאן, האבען זיך אויף איהם רחמנות בעקופען און האבען איהם פער. ארגנט בפבוד טיט מסלאציגטען. אבער טעהר וויאן דאס בייסעל ערנצען פאר זיך, האט ער גנטש בעקופען. דאס וואס ער האט געוויכט, עס ואל זיך איהם טראָלען א פרנסה בפבוד, האט ער דוקא גנטש געטיגען.

האט זיך דער יוד אטמאָל אין פרײַסען עֲרֵבְלָאָנְדוּשָׁעַט, און האט נישט בעקאנט איזו ניק טרעֶפָּען און אַשְׁטָאָרט אַרְתִּין. ער האט זיך איזו אַרוֹם געדראָעת צוֹווּיַּעַן. דער פָּת בְּמִילֵּוּן, ווֹזָם ער האט זיך מִיטְגָּעָנוּמוֹן, אַינוּ אַיהם אַוְיָפָּעַן ווּעַן אַוְיָסְגָּעָנְגָּעָן אַונְן ער אַיְוָן גַּעַזְוָאָרָעָן שְׂתָאָרָק הַגְּנָעָרִין. סְמִילָאַ וּצְעָדָן בְּיַי אַברָּם דִּין

די פִים אָוֵיךְ אַבְגַעַשְׂתָאָנָעַן, אָוֹן עַר הָאָט שָׁוֵין קִין כִח נַוְשַׁת גַעַחַת אָרוֹם צָר
קְרִיבָעַן. קִים קִים עַר הָאָט וַיַּךְ דָעַרְשַׁלְעַפְטַן קִין פָאוּן. אָוֹן פָוְנְקַט אָנוֹ אֲהָם
אָוַיְנְגַעַקְוַמְעַן אָרְיַין צַו גַעַהַן אַיַן שְׁטַאַדְט אָרְיַין דָוָרְךְ דָעַם וּוֹעֵן, וַיַּיְאַגְּנַטְעַר דַי
שְׁטַאַדְט אָנוֹ נַעַשְׂתָאָנָעַן דָאַס גַרְוִיסְעַד הַזְוֵי מַטְשַׁעַנְעַם גַאַרְטַעַן פָוּן דָעַם גַבְיוֹ
אָוֹן תַלְמִיד חַכְם, וּוֹאַס הַאַט קִינְמַהַל נַיְשַׁט גַעַוְאַלְטַן קִין אָרִימְטָן מְהַנָּה יַעַן.
דָעַר אָרִימְטָן אָיוֹ פָעַרְבַּי נַעַנְגַעַנָּעַן פָאַר דָעַם הַזְוֵי אַיַן דָעַר פְרִיה, וּוֹעֵן טַעַנְשָׁעַן
גַעַרְעַן דָאַוְעַנְעַן. דָעַרְעַחַט עַר וּוֹי אַיְוד לְזַיְקַט מַוְטַן טַלִית וְתַפְלִין אַגְוַעַתְעַן אַרְעַם,
קְרַעַנְט אֲהָם דָעַר אָרִימְטָן : "רַב יְוֹר ! אַיְהָר גַעַתְמַת אַיַן בֵית הַמְדָרֵש אָרְיַין
דָאיַעַנְעַן" ? — "אָ, אָ, קְוֹמַט מַטַ, וּוֹעַט גַבְעַר וַיַּן מַנִּין צֻם דָאַוְעַנְעַן". אָנוֹי
הָאָט אַיְהָם יַעַנְעַר יַזְדָעַת אֲהָם מַטַ אַיַן בֵית הַמְדָרֵש אָרְיַין, אָנוֹי וַיַּיְדַר הַמֶּלֶךְ
דָעַרְעַחַט אוֹ מַעַן רַוְפַט אֲהָם לִי בֵית ה' נַלְקָה". אָוֹן עַר אַיַן טַאַקְוַן בָּאַלְדְ דָעַם
הָאָט גַעַזְגַט "שְׁמַחְתִי בָאָמָרִים לִי בֵית ה' נַלְקָה". יַזְדָעַת אֲהָם מַטַ אַיַן
יַזְדָעַת אֲהָם גַעַזְגַט אָנוֹן דָעַם בֵית הַמְדָרֵש אָרְיַין פָוּן דָעַם גַרְוִיסְעַן גַבְיוֹ אַוְן
תַלְמִיד חַכְם.

דער אַרְיָםָן האָט זיך דערפֿרייד נאָך מעהָר, ווּזע ער אַין אַרְיָינָגְעָקְומָעָן אֲנֵן
בֵּית הַמְּדֻרְשׁ אַרְיָין אֲנֵן האָט דערפֿעהָן אֹזֶא שַׁעַן בֵּית הַמְּדֻרְשׁ מִיט אָזֶי פִּיצָּל
סְפִּירִים, אֲזֶן צָמַען בְּחָרְבִּים מִיט יוֹנָעַן לְיִתְאַזְעַן. ער האָט זיך אַוּדָאַי
גַּעַטְרָאַכְטָא אָז דָּא ווּעַט ער באָלָר יְיַיְן גַּעַטְהָלְפָעָן. גַּעַוְוִים ווּעַט אַיְהָם עַמְּצִיעָר
באָלָר פָּאַרְבָּעַטָּעָן אוֹיף אֲן אַנְבִּיסָּעָן, אֲזֶן ער ווּעַט זיך דָּא קָאנָעָן אַוְיָהָלְטָעָן
עַטְלִיבָּעָן ווּאַבָּעָן. דער גַּעַרְדָּאַנְקָה האָט דָּעַם אַרְיָםָן גַּעַשְׁטָאַרְקָט. ער האָט זיך
אַבְּגַעְוּזָאַשָּׁעָן, גַּעַרְאוּזָעָן אֲזֶן גַּעַוְזָעָט זיך לְעַרְגָּעָן.

וְיֵנוּחַנְלָקָה האבען זוק אֲגַנְעָהִיבָעַן דִי בָּחוֹרִים מִטְדִי יָוָנֶעָ לִיטַז צַז
דרעהען זוק נְעַבְעַן דֻעַם אַרְיִטְאַן, וְאוֹרְעַן זוק האבען באָלֶר דָעַקָּאנְטַ אַין זַיַּן
לְעַרְעַן אָז עַד אַנְרְוִיסְעַר לְמַדָּן. הַפְּלֵל דַעַר עַולְם האָט אֲגַנְעָהִיבָעַן מִטְדִעַם
אַרְיִטְאַן צוֹ שְׁמַעְעַן אַין לְעַרְעַן, אַזְעַן עַר האָט יְעַרְעַן וְעַדְרַ גַּזְטַ נִינְעַמְעַרְעַט.
סַאיַז גַּעַוְאַרְעַן אַקָּאַה אַין בֵּית הַמְּדָרָשָׁ, אַז סַאיַז אֲגַעְקָוְטַעְן אַנְרְוִיסְעַר לְמַדָּן,
בֵּין דַעַר בָּעֵל הַבֵּית דַעַר נְכִיר אַיְזַק דָרְטַעְן גַּעַוְאַהֲרַ גַּעַוְאַרְעַן. עַד האָט יְהָ
גַּאנְזַ שְׁתָאַרְקַ דָעַוְרְרִיךְרַ אַין אַיְזַק בָּאָלֶר אַרְיִינְגְּקָוְטַעְן אַין בֵּית הַמְּדָרָשָׁ צַז אַרְיִטְאַן,
הָאָט אַיְסַגְעַן אַין לְעַרְעַן. דָעַרְוִילְ וְעַנְעַן זוק אַחֲט אֲגַנְעָהִיבָעַן מִטְדִעַם צַז
שְׁמַעְעַן צַסְעַן אֲגַבְיִסְעַן. זוק האבען מְרוֹאַגְעַהַטְ אַז צַונְעַהַן אַהֲרַן צַז בְּעַטְעַן דֻעַם
אַרְיִטְאַן אַיְזַק אַן אֲגַבְיִסְעַן, בְּעוֹוֵילְ וְזוק האבען נְצַעְעַהַן וְזוק דַעַר בָּעֵל הַבֵּית דַעַר
נְבִיר האָט זוק מִטְאַחַט שְׁתָאַרְקַ דָעַרְשְׁמַעְיִסְטַ אַין לְעַרְעַן. אַין אַיְזַק האבען זוק
גַּעַרְכַּעַטְ, אַז טַסְתָּהַם וּוֹעַט דַעַר נְכִיר אַרְיִינְבְּעַהַטְעַן דֻעַם אַרְיִטְאַן זוק זַיַּק אַן אַגְּ
בִּיסְעַן, חָאַטְשׁ עַר לְאַוְתַקְמַן אַנְדְּרַעְזַן אַרְיִטְאַן נִישְׁתַאְיִבְעַר דִי שְׂוּעַל, אַבְעַר דֻעַם
אַרְיִטְאַן, אַז עַר קְוּעַלְטַ אַזְוִי שְׁתָאַרְקַ פָּזְן זַיַּן תּוֹרָה, וּוֹעַט עַר אַיְהַם יָא גַּעַוְיִסְטַ
פָּעַרְעַטְעַן זוק זַיַּק אַיְזַק אַגְּבִיְסַעְן. אַיְזַק דֻעַם סְטָהַק האבען זוק אלְעַז זוק פָּעַרְלַאְטַ
זוק יְהָעַר אַיְזַק זוק אַחֲרִים גַּעַנְגַּנְגַּנְעַן עַסְעַן, אַז האבען דָא אַין בֵּית הַמְּדָרָשָׁ
אַיְבְּעַר גַּעַלְאָותַ דֻעַם אַרְיִטְאַן מִטְדִעַם נְכִיר, שְׁמַעְעַסְעַדְגַּגְטַ מִיעַפְטַ אַז עַרְעַן.

דערבי און אויך נאך געליבען עטלייכע יונגעלה. ווען ס'איו שון גווען באָלד זיינער צויער האָפַען די יונגעלה פון בית המדרש געוועהן, ווי דער נבר האָט אַרְזִיסְגֶּעָנְטֶעָן פון טاش דעם גאלדענען זיינער אוון האָט אַגְּזִין צו דעם אַרְימָאן: "נו, מײַן לֵיבָעָר יוֹד ס'איו שון זיינער צוועלף, דאס אַיְזִין בְּיַין וְפָן אַנְבִּיסְעָן, בעט אַיך אַנְקָה שְׁטָאָרָק אַיבָּעָר, אויך וועלְ אַרְיִינְגְּנָעָהן דְּרוּוּיַּל וְאַשְׁעָן זַיְקָה עַסְעָן, אַן אַנְקָה בעהט אַיך אַז אַצְּהָן מִינְמָוָת אַרְזָם זַאֲלָט אַיר דְּרוּק דָּעַר טָהָיר פָּון בֵּית המדרש אַרְיִינְגְּנָעָהן צו מְרָר שְׂיָן גּוֹמָר וְיַן דָּעַם פְּלָפּוֹר. דער אַרְימָאן האָט גְּעַבָּה גְּרַעַבָּעָט שְׂיָן יַכְּבָּר, או דָא אַיְזִין עַד שְׂיָן גַּעַהְאַלְתָּעָן. גְּעוּווֹס אַיְזִין דָעַר נְבִיר דָעַפּוֹר אַרְיִינְגְּנָעָהן אַנְגְּרִיטָעָן אַגְּרוּסָעָט סֻעָּוָה לְפָבָּוָד דָעַם אַזְּרָח. דער אַרְימָאן האָט גִּיצְעָהָלָט די מִינְמָוָת אַיְזִין צַחְן מִינְמָוָת אַיְזִין עַד אַרְיִינְגְּנָעָהן צַחְן גְּבִיר.

דער נבר האָט שְׂיָן גַּעַהְאַלְתָּעָן אַיְזִין מִינְמָוָת אַנְבִּיסְעָן. פָּאר אַנְמָה אַיְזִין גַּעַהְאַלְתָּעָן אַגְּרִיטָעָט אַגְּרִיטָעָט פְּרִיה-שְׁטָק מִטְמָעַל גְּרַעַבָּטְצָעָן, אַן עַד האָט זַיְקָה טָאָקוֹן גַּעַלְאָות וְאַגְּלָעָהן טִמְטָגָן אַפְּעַטְמִיט. אַזְּוִי וּוּי עַד האָט דְּרוּזָהן אַז דָעַר אַרְימָאן אַיְזִין צו אַסְטָמָק אַרְיִינְגְּנָעָהן, האָט עַד אַיְהָם מִקְבָּל פְּנִים גַּיּוּן בְּשָׁמָה רַבָּה, אַן האָט אַיְהָם נִיבְעָטָן וְיַצְּעָן גַּעַבָּעָן זַיְקָה אַזְּוִי עַד שְׁעַהְגָּעָן שְׁטִיחָל. דער אַרְימָאן האָט שְׂיָן גְּעַבָּעָר אַוְיכְּגָעָקָוֶט די רָגָע, אַז דָעַר נְבִיר זַאֲלָא אַיְהָם וְאַגְּעָן, "וּוְאַשְׁטָמָק מִטְמָעַל צַחְן עַפְּהָל. דאס האָט עַד נִישְׁטָמָק די זַבְּיהָ גַּעַהְגָּהָט צו הָעָרָעָן, נְאָר דָעַר נְבִיר האָט נִיבְעָטָן וְיַטְמָעָר מִטְמָעַל אַיְהָם אַגְּנָהָהָבָעָן שְׁמִיעָסָעָן מִיעָף אַיְזִין לְעָרָבָן. אַיְזִין מִינְמָוָת שְׁמָוָת האָט דָעַר נְבִיר אַלְעָז מַהְהָל גַּעַהְלִינְגָן. אַיְזִין דָעַר אַרְיִינְגָן די מַאֲכָלִים פָּון פְּרִיה-שְׁטָק אַזְּוִי גַּעַקְמָעָט אַזְּוִי גַּעַהְלִינְגָן. אַיְזִין דָעַר אַרְיִינְגָן האָט אַזְּוִי אַיְזִין מִינְמָוָת שְׁמָיָעָס אַלְעָז טָאָל גַּעַהְלִינְגָן, אַבְּעָד נִישְׁטָמָק קְיָין עַסְעָנוֹאָרגָן, נְאָר דאס שְׁפִיבְעָכִץ וְזָאָס אַיְזִין אַיְהָם נִבְעָה גַּעַקְמָעָן אַלְעָז מַהְהָל אַיְזִין מַוְיל אַרְיִין, האָט עַד מַוְרָא גַּעַהְגָּהָט אַיְזִין צו שְׁפִיבְעָן אַזְּוִי די שְׁעַהְגָּעָן פָּאָרְלִינְגָן, נְאָר האָט גַּעַמְוָת דאס שְׁפִיבְעָכִץ אַרְאָבְשָׁלִינְגָן, וְעוֹלְכָעָס אַיְזִין וְזָהָר גַּעַהְרָלִיקָה צוּמָן גַּעַיְנָר. אַזְּוִי האָט דָעַר נְבִיר אַגְּנָעָפְּהָרָט מִטְמָעַל דָעַם אַרְיִינְגָן אַשְׁעה צִוְּתָמָן בַּיּוֹן נְאָכִין גַּעַצְּעָן אַגְּבִּיסְעָן. דָאָן אַיְזִין דָעַר נְבִיר גַּעַנְגָּנְגָּעָן שְׂיָן בְּעַנְטָשָׁעָן, האָט עַד גַּיְבְּעָטָן דָעַם אַרְיִינְגָן. אַזְּוִי זַעְמָה זַעְמָה אַיְהָם אַיְזִין לְעָרָבָן. דָעַר אַיְזִין האָט דָעַר נְבִיר אַגְּרִיטָעָט אַיְזִין אַזְּוִי זַעְמָה וְמַעְרָבָה, וְיַגְּעָר אַבְּטָה, עַסְטָה עַד וְיַטְמָעָר די צְוַיְמָעָט אַזְּוִי די נְאָכְטָמָן נְאָהָה מַנְחָה וְמַעְרָבָה, וְיַגְּעָר אַבְּטָה, עַסְטָה עַד וְיַטְמָעָר די צְוַיְמָעָט סְעוּדָה, זַאֲלָה וְיַקְּהָה וְיַטְמָעָר דָעַר אַרְיִינְגָן בְּטוּרָה וְיַן צו אַיְהָם אַרְיִינְגְּנָעָהן. דער אַרְיִינְגָן האָט אַיְזִין צו גַּעַזְגָּט, אַיְזִין מִטְמָעַל צְוַרְאָכָעָן הָאָרֶץ אַיְזִין עַד גְּעַבָּה צְוַרְאָקָן אַרְיִינְגְּנָעָהן אַיְזִין בֵּית המדרש אַרְיִין.

דער אַרְיִינְגָן האָט גְּעַבָּה נְבִיר אַיְזִין גַּעַוּוּסָט וְזָאָס דָעַם צְוַקְלָעָרָן אַזְּוִי דָעַם נְבִיר. אַזְּוִי נְבִיר אַיְזִין אַזְּאָל תְּרֵמִיד הַכְּבָס זַאֲלָה נִשְׁתָּחָט פְּאַרְשְׁטָעָהן בְּפָבְּדָר צו זַיְן אַז אַרְיִינְגָן מִטְמָעַל עַפְּפָעָם עַסְעָן. נִשְׁתָּחָט אַגְּדָעָר דָעַר אַזְּמִינָה עַמְּמוּתָה דָעַם נְבִיר אַבְּפָעָה גַּעַיְרָאָרְצָן, אַזְּוִי זַעְמָה זַעְמָה אַזְּוִי האָט עַבְּדָה עַגְּלָעָן אַגְּבִּיסְעָן. פָּאר דָאָס, האָט יַהְיָה דָעַר אַרְיִינְגָן גַּעַטְרָאָכָט, אַז צַחְן נְאָכְטָמָן וְזַעְמָה דָעַר נְבִיר שְׂיָן גַּעַוְוִים

געווים איהם פארבעטען צו דער סעודה. מילא פערטאלען כו' מען דעם היינטיגען מאג אויך אכלעבען מיט אטרינק קאלט וואסער. אווי וו די דער ארימאן האט שויין נישט קיין פה געהאט צו שטעהן אויף די פים, אוון דער קאפ האט וויה מיט איהם געדראעתט פאר הינגער, האט ער זוה אונגעלאעט אויף די באנק און בית המדרש אביסל צו שלאָהען, אוון מיט דעם אינצושטמאלען דעם הינגער.

די בחורום מיט די יונגעלייט, וווען ווועגען צורייק נעקובען און בית המדרש ארטין לערענען אוון האבען געיעקן או דער ארימאן דראומעלט אויף די באנק, האבען זיך נאָטְגַּעֲדְּרַעַנְתִּי די יונגעקה וואס ועגען געבליבען, ווין אווי סאיין עפעם דאס צעגענאָנָגָעָן מיט דעם אַרְיָמָן. האבען זיך דער גבר האט איהם אַרְיָמָןְגַּבְּעַטְּעָן צו זוה. אווי נאָה האבען די אלע בית-המדרשה ניקעס גערעכענט אויף געווים אוון דער אריבאָן האט געמאָת עסען ביטס נביר אונוט אַנְכִּיבֵּסָן, אַיבָּעֶר דעם שלעָהערט זיך איהם אווי. ס'האט זיך שטאָרָק אַהֲנָה געטָהוֹן, וואס דער גבר האט פארט אמאָהָל פֿאָרְעָהָתָן אַן אַרְיָמָן צום עסען.

דער ארימאן אווי נעבעה אווי געלעגן עטיליעַ שעה טיט האָרֶץ ווועטאג און מיט קאָפְּרָעָהָנִישׁ. או ער אווי מיהָר געזערען ליגענדָן, האט ער זיך געשטארקט מיט די לעצטע קרייעטָען. האט זיך אוֹיְגַּעַזְּבָּעָן אַן אַבְּגַּוּזְּאָשָׁן מיט קראָט וואָסָעָר, אוון אוֹיְגַּעַזְּטָרְנִיקָּעָן אַנְלָאָן קָאָלָט ווָאָסָעָר, ער זאל אַכְּסָעָל דָּעָרָה פרישט וווערָן, נאָהָרָהָר האט ער זיך געיעטָעָט לערענען. די בית-המדרשה ניקעס האבען וויפער זיך געריסען צו שמייעסען מיט איהם און לערענען. דערוועיל האט אַנְגַּזְּרִיךְטִים די צייט פֿוֹן מְנַחָּה וּמְעַרְבָּה דָּאוֹוִינָּעָן. דער גבר אווי אוֹיְגַּעַזְּקָוָמָעָן אַן בית המדרש אַרְיָמָן צום דָּאוֹוִינָּעָן. צוֹוְשָׁעָן מְנַחָּה אַן מְעַרְבָּה האבען זיך ווִיטָּעָר די בֵּית-המדרשה ניקעס טפלפל גְּיוּעָן זיך אַן לערענען מיט דעם אַרְיָמָן, דָּא האט זיך שׂוֹן דער גבר אוֹיְגַּעַזְּטָרְנִיכָּעָן. אַן אוֹמְנָה אַנְהָט שׂוֹן גְּרוּזָלָעָן פֿוֹן דעם אַרְיָמָנס אַוְּפְּתָּהוּבָּצָּעָן. אַן אוֹמְנָה גְּרוּזָלָעָן טָרְבִּיבָּה, האט זיך דער גבר אַנְגַּרְיוֹהָעָן צום אַרְיָמָן: "נוּ אַצְוָנָר מִזְמָרְתָּה מִזְמָרְתָּה דָּאוֹוִינָּעָן טָרְבִּיבָּה". אַבְּער אַיְהָר ווּעַט דָּאָה גַּעֲוִוָּהָאַלְטָעָן ווָאָרט, מְקִים צוֹ זִין אַיְשָׁר זָוָהָג אַו אַיְהָר ווּעַט אַרְיָנְקוּמָעָן צוֹ מִיר ווַיְנָעָר אַכְּטָה, ווּעַט מַעַן שׂוֹן דָּאמָאלָם נוֹמָר זִין דעם שְׂבִּיעָם". ווּעַר ס'האט גְּרָא גַּיהֲעָרָת האט דָּאָה וּבָכָר גַּעֲמִינָּט, אַז דער גבר פֿאָרְעָהָתָן דעם אַרְיָמָן אוֹיְגַּעַזְּטָרְנִיכָּעָן. ס'האט אלע שטאָרָק אַהֲנָה געטהָנוֹן, וואס דער אַרְיָמָר הַלְּמִידָה חַכְמָה ווּעַט האבען ווִיטָּעָר אַגְּוֹעָה.

אונ דער עלְם האט זיך געשטערלט דָּאוֹוִינָּעָן טָרְבִּיבָּה. דער אַרְיָמָן האט שׂוֹן נעבעה ווִיטָּעָר אַוְּסְגַּעַזְּקָוָמָעָן די רָגָע, סִיאָל שׂוֹן זִין ווַיְנָעָר אַכְּטָה, אוֹיְגַּעַזְּבָּעָן ווּער האט גַּעֲרָבָּעָט, אוֹ דָּא ווּעַט ער שׂוֹן זַיְצָר האבען צוֹ גוּטָעָה זַיְצָר. הַבָּלְלָה ער האט שׂוֹן דָּעֶרְלָעֶטֶת די גַּינְסְטִינְגָּעָן מִינּוֹת, ס'אַיְן שׂוֹן גְּיוּעָן וַיְנָעָר אַכְּטָה, אוֹן דער אַרְיָמָן, קָוִים קְרִיכְעָנְדִּיגָּן אוֹיְגַּעַזְּבָּעָן אַרְיָמָן געגענאָנָגָעָן זומָגָר. דער גבר אווי שׂוֹן גַּיְעָסָעָן ביטס מִישָׁ, ער האט זיך שׂוֹן געהאט גַּעֲוָתָעָן צום עַסְעָן. דער טִיש אַיְן גְּיוּעָן גַּאנָּץ שְׁעָהָן פֿאָרְעָהָתָן מיט שְׁעָהָג פְּלִים אַן מִט גַּוְעַץ מַאֲכָלִים, ווּנְיַיְהָר גַּאנָּץ פֿאָרְעָהָת זַיְהָר. אַן אוֹיְגַּעַזְּבָּעָן דער גבר האט מַאְכָלִים צוֹ אַיְהָם אַרְיָנְקוּמָעָן צוֹ דער

דער צייט, האט ער זיה איזנעםעהאטפַט און איז איהם אנטקעגען גענאגנען, האט איהם אונגעונטען בעי די האר און האט איהם גיבעטען ויטצען איז א שעהגע שטראָל גיבען זיה, איז ער זיה נויעסן דארט פיטאג. דער בעי האט ער זיה נבר זיה דעם אריםאן געואנט די וויטער : «וועס זאל איז איז זאגען, איר זענט טוק מיהה, איז איז שטינעם טיט איז און לערנען». און זי האבען באָלְדָּו וויכער אַגְּנָהָיְבָּעָן שטיעסן אין לערנען. אבער פון קזן עסן האט דער נבר נישט אַגְּנָהָיְבָּעָן צו דאלטען, ער זאל בעהטען דעם אריםאן טיט עסן. דער נבר האט וויטער, איז זי בי מארג, אין סייטען שמייעס נעהאטפַט אלע מאהָל אלעעל עסן און אַרְבָּאַנְשָׁלִינְגָּעָן, נעהאטפַט אלע מאהָל טיטען גאנפֿעל אַ שטיק פֶּלְיָישָׂן אַרְבָּאַנְשָׁלִינְגָּעָן. דעם אריםאן וויטער איז געבעך געקומען אלע מאהָל דאס שביבעבן און טויל אַרְטִין, און האט איז אלע מאהָל געשליגגען. איז זי האבען זי פֿאָר. בְּרוּנְגָּעָן צו זאמטען העכער זי אַשְׁוֹה. בְּיוּ דער נבר האט געגענטשאָט, און דער אריםאן איז וויטער אַרְטִין גָּעָנָנָגָּעָן אין בית המדרש אַרְטִין בְּפַחַי נְפֵשָׁת הַגְּנָעָרִיךְ.

אצונד האט שיין דער אריםאן נישט געהאט וואס צו קלעהרטו און מלמר זכות צו זין אויף דעם נבר, נאָר ער האט שיין פֶּעֲרַשְׁתָּאַנְגָּן אַז דאס אַז אַ העַדְסָאַג נידערטערטיגער טענש. און איז זי דער אריםאן האט שיין געשפֿהרט בעי זיך, אַז טאָטער עסְטַט ער נישט עפְּעַס דִּי נְאַטְטַ, ווּלְעָן זיה שיין געוויס אַיסְלָאַיְעָן ווַיְנַעַּק קְרַעְתָּעָן אַז ווּעַט שטארבען, אַלְאָה האט ער זיך מישב געוווען ער זאל אַרְטִין גָּעָנָגָּעָן אַז שטאדט. געוויס אַז דאָקְדָּא אַז גָּוּסְעָט שטאדט אַז הקדש פֶּאָר אַרְטִיםְעָט לִיטָּם, וְאַלְעָן האבען זי צו געטיגען, און געוויס פֶּעהָלָט נישט אַז גְּרוּסְעָט שטאדט קִין אַרְטִיםְעָט לִיטָּם אַז הקדש. דארט קָאָן גִּיכְעָר זַיִן, אַז דִּי אַרְטִיםְעָט לִיטָּם ווּלְעָן גִּיכְעָר אַז אַז רְחַמְנָות האבען, אַז עַבְּדִיכְעָר פָּוּן זַי ווּעַט אַז אַז אַנְשָׁלִינְגָּעָן ער זאל אַז טיט עסְעָן, ווּעַט ער זיך אַז נאָקְדָּא דאס לעבען דער האַלְטָעָן. דער אַרְטִין האט צו זאמטען גענומען דִּי לעטצעט קְרַעְתָּעָן אַז האט אַנְהָרוּבָּעָן קְרִיבָּעָן אַז שטאדט אַרְטִין. און קְוִים קְוִים וואס ער זיך קְרַעְתָּעָן זיון חיות, שלעטבּן בין זום הקדש. אַבער דָּא האט זיה שיין געבעך אַיסְנָאַלָּאַזְּזָן זיון חיות, און איז זי ער האט נאָר דִּי שְׁוּעָל אַיבְּגָּעָנָטָרָעָן אַז ער אַנְדְּרָגָּנָּאַלְאָזְזָן אַז באָלְדָּו געשטארבען.

ועלבְּסָט פֶּעֲרַשְׁתָּאַנְגָּלְהָה, אַז אַז אַ הקדש טאָכָט מעָן נישט קִין גְּרוּסְעָט, אַז עַס שטאדט אַז אַרְטִימְאָן. עַס דָּאגְהָאַט זיה קְיָינָעָר נישט ווּעַנְעָן דָּעָס. וואס זאגט מעָן ? מסתאמָה אַ קְרָאָנְקָעָר זַיִן גְּנוּזָעָן אַז ער אַבְּגָּעָנָטָרָבָּעָן, סְאַזְּזָן אַז אַז זַיִן ווּמְלָעָר זַיִן דְּקוּעָרָעָר. אַז עַבְּטַיְעָט אַז אַז אַז ווּמְלָעָר נישט. דאס אַז זַיִן הספְּדָר, דאס אַז זַיִן קְרִישָׁס. מִצְּנָצָה אַז אַז זַיִן רְעַבְּטָס אַז ער געהט זיה אַז זַיִן רְוחָא אַרְטִין. דאס זַלְפָּע אַז ער אַז גְּנוּזָעָן מִטְּ דָעָס אַרְטִימְאָן דָעָס גְּרוּסְעָר תלמיד חכם. קְיָינָעָר האט נישט גְּנוּזָעָט וואס פֶּאָר אַמעָנָש דאס אַז גְּנוּזָעָן. מעָן האט אַז אַז באָלְדָּו אַז דער פְּרִיהָ זַיִן רְעַבְּטָס גַּעַתָּהָן, אַז עַי זי מִגְּעַתָּהָן צו בְּיַי אַנְדְּרָגָּנָּאַלְאָזְזָן לִיטָּם, אַז קְיָינָעָר האט פָּזָן דָעָס קִין ווּאַרְטָט נישט גַּרְעָדָט. דער נבר, דער לְמָרָן, וואס דָּורך אַז אַז גַּעַבְּעָה דָעָס אַרְטִיםְעָרָה תלמיד

הרב יי' מבור או' ג' החדרש ארבעו אונזערטמאוש פירען האון

וזה, אין שום דבר בזאת לאן. אולם, נאנו מודים לך, יתיר, על מילוי הדרישה
באלר די, ערשטע נאַלט, וואָס מען האַט געהאט בעי טאג קָוֶר גְּוֹעֵן דעם
אַרְיכָּמָעַן תַּלְמִיד חָכָם, אַי דער גְּבוּר אַיִן אַרְיִינְגְּנָעָקְוִיכָּעַן וַיְגִּישׁ צָוּחָלָפָּעַ בעי נאַלט
אין בית המדרש אַרְיִין אַנְרַעֲלַטְמָעַן תִּיקְוָן חִזְוָת, האַט ער דעריעַהן, אַי אַס דְּרַעַת
זַיְקָה עַמְצִיעָר אַרוֹם אין בית המדרש. דער גְּבוּר האַט באַלְר גַּעֲטָאַכְטָמָעַן אַגְּנָשִׂימָעַן
אַן אַגְּעוֹזָאַלְר, אַז אַגְּבָב אַיִן דָּא אַק בֵּית המדרש, אַז אַיִן אַרְיִינְגְּנָעָלָאַקְעָעַן אַז
סְטָאַרְאָוּשׁ, ער וְאַל אַרְיִינְגְּנָהָן חַאְפָּעָן דֻּעָם גְּנָב. דער סְטָאַרְאָוּשׁ אַיִן באַלְר גַּעֲקָוּטָעַן
אַרְיִינְגְּנָיְלִיפָּעַן מִיטָּעַן נְרַבְּעַן שְׁטַעַקָּעַן, ער וְאַל קוּדָם כל באַלְר אוּיְּנָעַן אַרטָּמְקִים
פְּסָק וַיְיַיְן דֻּעָם גְּנָב. אַבְּעָר וַיְיַיְן עַרְשְׁטוּיָּט וַעֲנָעַן יְיַיְן גְּעוֹווֹאָרָעַן, אַז וַיְיַיְן הַאֲבָעַן שְׁוֹיָן
קִינְעָס נִשְׁתָּמְעַת גְּזִיעָהָן אַק בֵּית המדרש. אַז אַלְעַט טַהְרָעָן אַז פַּעַנְסְּטָעַר וַעֲנָעַן גְּיוֹעָן
וַיְיַיְן גַּוְתָּסְעָט אַזְוִי וַיְיַיְן דָּעְפִּיְעָר. דער סְטָאַרְאָוּשׁ האַט באַלְר גַּעֲזָאנְט וַיְיַיְן
מִינְיָנָן, אַז נִשְׁתָּמְעַת אַנְדְּרָעָש, נִאָר עַס האַט זַיְקָה הַבִּית אַזְוִי גַּעֲזָאַכְט, ער
הַאַט גַּעֲמָוֹת דָּעְרוֹעָהָן וַיְיַיְן שְׁאַלְעַן אַוְיָף די וְאַונְד, האַט ער גַּעֲמָנָט אַז דָּאָס אַיִן
8 קְרַעְמְדָרְר מִעְשָׁנָשׁ, וַוְאָרָעַן ער האַט דָּאָק פָּאָרט זַיְקָה גַּוְתָּסְעָט אַק בֵּית
הַמְּדָרֶשׁ אַידְרָעַ ער האַט פְּעַלְשָׁלָקָטָעַן, אַז אַט קִינְעָס נִשְׁתָּמְעַת גְּזִיעָהָן. אַזְיָנָר
וַיְיַיְן ער וַעֲתָה מַעַן דָּאָק אַז אַוְמָעָטָם אַיִן גַּוְתָּסְעָט הַיְנָט וַיְיַיְן אַרוֹם האַט דָּאָק
גַּעֲקָאַט אַגְּבָב אַרְיִין אַז אַרְיִין. דער גְּבוּר האַט נִשְׁתָּמְעַת גַּעֲהָאַט מִיט וְאָס דֻּעָם
סְטָאַרְאָוּשׁ אַבָּא זָוְלִיקָעַן, אַז אַזְוִי גַּעֲלִיבָעַן. דער סְטָאַרְאָוּשׁ אַז אַז צְוִירִק
גְּעַנְגָּנָעַן אַז אַז רֹהָה אַרְיִין, אַז דער גְּבוּר אַז גַּעֲלִיבָעַן אַלְיָין אַז אַז בֵּית המדרש,
אוֹן האַט זַיְקָה גַּעֲנָעָטָעַן אַבָּא זָוְלִיקָעַן דֻּעָם תִּיקְוָן חִזְוָת.

אוויי ווּ דער גבִּיר אָיוֹ גַּעֲקֹמְעָן צַו דָּעַם פְּסֻוקׁ "עָזָרְנוּ בְּתִנְורֵנוּ נְכֻמוּ טְפַנְּנוּ וְלְעָפֹתְּ רָעָב". דָּאַס הַיִּסְטָס "אָגְנוּעַד הַיּוֹת אָיוֹ דָּעַרְהַטְּמַץ גַּעֲוָרָעָן", אוויי ווּ אַ הַיִּסְטָר אָיוֹבָעַן, דָּוֹךְ דָּעַם בְּרַעֲנָגָן לְקָון הַיְּגַנְּגָעָר". דָּאמָאלָם הַאַט עַד דָּעַרְהַעַרְתָּה הַגְּנַטְּמָעָר זַיַּה אַ שְׂרַעְקְלִיהְךָ קָוְלְמִיט דִּי וּצְעַטְּרָעָר: דָּוּ אַגְּנַעְפְּרַעְסְּעַנְעָר בְּיַיְךְ! דָּוּ גַּרְאַבְּעָר קָרָגָן! דָּוּ רַצְחָא אַיְינְגָעָר ווּ אַוְיִי קָאנְסָט דָּו נַאֲךְ הַאַבָּעָן אָז גַּרְוִיסְעַט הַעוֹהָה, צַו בְּעַהַטְּמָעָן רְחַמִּים אַיְיף יְרוּעָן צְוִילְעָב וּצְעַרְעָעָיְסָוִרְיָם לְקָון הַיְּגַנְּגָעָר, אָז דָּוּ אַלְיָין בְּרַעֲנָגָט דָּעַרְצָו יְרוּעָן זַאֲלָעָן שְׁתָאַרְבָּעָן לְקָון הַיְּגַנְּגָעָר! דָּעַר גַּבִּיר הַאַט וִיַּקְּשָׁמָרָק דָּעַרְשָׁרָאָקָעָן אָנוּ אָנוּ אַיְוֶנְעַשְׁפְּרִינְגָּעָן לְקָון אָרט. עַד דָּרְעַתְּ וִיַּקְּשָׁמָרָק גַּטְּמָת אַקְוּק, וְעַתְּה עַד אָז שְׁטַעַתְּתָאַסְטָר אַיִּהָם אַמְתָה אָן וּוּיְסָעַט תְּבָרוּבִּים. דָּעַר גַּטְּמָת אַנְיָין פָּאָר שְׁרַעְקָ שְׁטוּמָן גַּעֲוָרָעָן אָנוּ הַאַט נִישְׁתְּגַעְקָאָטָן עַפְּגָעָן דָּאַס מְוַיְּלָ. דָּעַר נַאֲךְ בָּאַלְרָה הַאַט עַד וִיַּקְּשָׁמְתָאָקָט, אָנוּ הַאַט גַּעֲוָאָלָט אַרְזְוִילְוִיְּקָעָן לְקָון בֵּית הַטְּדוֹרָשׁ דָּוֹרָךְ דָּעַר מְהִיר וּוְאָס גַּעַתְּמָת אָנוּ וּנְעַגְּדָרוֹת אַרְפִּין. אַבְּעָר דָּעַר מְתַהְאָטָקָט דָּאַרְשְׁתְּעַלְמָתָן דִּי טְהִיר אָנוּ הַאַט וּוּיְמָעָר אַגְּנַשְׁרָעִי גַּעֲתָהָן אַיְוף דָּעַם גַּבִּיר: "שְׁמַעְתָּה! שְׁמַעְתָּה רְזַחְתָּה! דָּוּ וּוּלְסָטָקָר סְנַר עַנְטְּלוּיְהָעָן? אָה נַמְּנָן! אָפָּנִי קָוְן מְבִינָעַט מְוַיְּטָעַט הַעֲנָר

הענד וועסט דו רינקה שווין נישט אויסטרעהן. דאס בון איך דין קרבן, וואס דו האסט נאכטן מיט מיר געשטייגסט אין ערנגן. בשעת ווען דו האסט דינה נאצ' גוט אונגעערעסן, און איך האב שיין נישט געהאט דריי טאג גנגעסען, און דיר און איפילו נישט אוינגעטלען טיר אשטייקעל ברויט זו שענגן, און איך בון דורך דיר פאר הינגער געשטארבען יענק נאכט אין ה الكرש, וואס איך האב נאך געהאט צעהן ואחד אויף די וועלט זו לעבען. הענט איז איך בון געקומען אין הימעל האט טען מיר געזאנט – אמת טאכן איז איך האב איזה ארט אין גען העלויין, אבעער זויל איך בון געקומען אין הימעל אריין צעהן יאהר דעטהייך פאר די ציט, קאנו איך נאך הענט נישט אונקומען אויך בון ריבטיג ארט אין גען העלויין – האב איך אונגעחויבען זו שריען, איז איך בין מוחל אויף מײַן עולה, און איך באשטעה בען זאל דקה נאך געשטראטזען פאר די ר齊יה, אבנּ מײַן זאל מיך ארינּן לאווען אין גען העלויין אויף סינּן ריבטיג ארט. האט מען מיר גענטקערט, איז אין הימעל העלטט שיין נישט קבן שם מחליה. האב איך וויטער אונגעחויבען זו שריען אויף וואס זאל איך אווי לאנג געשט קאָן קומען אויף מײַן ריבטיג ארט בחכם, וואס איך בון אונגעשט שולרגן. האט מען מיר גענבען דשות, איך זאל צויק אראָפּ איז אוף די ערד און זאל דין נשטה אויריך ברענגן אין הימעל איזין, זו האבען טיט דיר איז דין תורה קאָרין בית דיין שלמעלה, אט צוילעט דעם בון איך דאָ געקומען זו דיר. איך האב איפילו אַ ברורה דיך שוין דאָ זו לאווען ליגען מײַט, און באָלט מיט דין נשטה זו פֿליהען אין הימעל אריין, נאך צוילעט דעם זכות פֿון דין תורה ניבּ איך דיר ציטט דריי טאג, זאלסט טאבּען אַ צוואוה און אינאָרדענען דינגע נגעשטען. און אווי ווֹי די דריי טאג וועלען זיך אויסלאווען, וועל איך דינּ אַרְוֵי נעמן אין הימעל אריין, זו האבען מיט דיין תורה.

אווי ווֹי דער מה האט אַבעניאָגט יענק רייד איז ער באָלד נעלם גִּוּאוֹאָרָעָן, און דער גביר האט שווין איהם מעהר נישט גויעעהן. דער גביר אויז געבליבען שטעהן נישט מײַט און נישט לעבענינג און איז קוּס אַרְיֶנְגָּעָרָאָבָּעָן קָוּן בְּהַמְּרוֹדְרֶשׁ אָן וְיַן שְׂטוּבָּאָרִין. ער האט געמאָט אַגעַשְׁרִי, אוֹ סְאַיִן אַיהם צְפֻעָּם נישט גוט און האט אונגעחויבען זו חלשין מען האט איהם דערמיינטערט און גע-פֿעַנְט אָן בעט אַרְיִין. אויף די פֿראָגָעָס ווֹאָס אָנוּ אַיהם. עכּוּם געשלְׁעָהָעָן האט ער נישט גענבען קָפּּן רִיכְטִינְגָּעָרְקָלְעָרְגָּנְגָּן, נאָר אָוּ ער אָנוּ שְׂוֹאָךְ גַּעֲוָאָרָעָן.

אייבער די גאנצע ציטט וואס **רבי עקיבא איגר זצ"ל** אָנוּ גִּעוּזָעָן פּוֹינְגָּר רב, האט נאך אלץ דער גביר נישט געהאט איהם מקפל פְּנִים גִּיוּזָעָן. ער אָנוּ ברונג ניוויעּן סְפִּיט דִּין שטאדט און סְפִּיט קָוּמְזָן רב, בעויל ער האט זוּה גִּירעכִינְט אָן דִּין שטאדט האט גִּיכְבָּר אַיהם גַּעַדְאָרְגָּט אַיְלָנְגָּעָמָעָן פֶּאָר פּוֹינְגָּר דָּבָּ. אוויי האט ער אַבעגְּלִיחָרֶט עַטְלִיבְּעָץ יאהר. אַצְינְד אָוּ דער גביר האט געעהן, אוּ ער געפֿיגָּט זוּךְ אָנוּ צְוָאָת צְרָה, אוּ דאס גאנצע ער בעבן זיין האלט בְּיַי אַונְטָעָר געעהן, האט ער זוּקְ מִישְׁבָּן גִּיוּזָעָן, די וועלט קלינגן דאָךְ צְפֻעָּם פֶּאָר פּוֹינְגָּר רב, אפשר אָנוּ ער טאָקָן אַגְּרוּסְטָר צְדִיק אָנוּ ווּעָט מיר קָאנְגָּעָן צְפֻעָּם דעם פּוֹינְגָּר רב, אפשר אָנוּ ער טאָקָן צְדִיק אָנוּ ווּעָט מיר קָאנְגָּעָן גִּשְׁיקָט גִּעְשִׁיקָט

געשיתם צום רב, אז עיר וויל איבת מקבל פנים יין און מפיים יין. האט דער רב איזה צורייך געשיתט אווי. „מקבל פנים יין! הָאֶר וּסְמַמְּתָא, אֲדֹרְבָּא וְאֲדֹרְבָּא“. אבער מפיים יין, דאס פֿעָרְלָאנְג אַיִּה גַּאֲר נִישְׁתָּא, וּוְאַרְעַז אַיִּה פְּאַרְשְׁטָעָה גַּאֲר נִישְׁתָּא טיט וואס ער האט קעגנון מיר גענידיגט, אפשר האב אַיִּה גַּאֲר קעגנון אַיִּים גַּעֲנִידְגַּט“.

האט איהם גאנץ פְּרִינְדְּלָךְ אַיְלָעָנוּמָן . און נאָה דעם ווֹאָס יְהִיא הַאֲבָעֵן עַטּוֹוָאָס פְּאָרְבְּרָעְנָט , האט דער נבְּרָגָעָן צוֹם רְבָבָה : אַהֲרָה וּאַלְמָת אַיְחָה גַּעֲכָעָטָן מֵיר זֶלְעָן אַרְיִינְגְּדָעָן אַיְזָן אַפְּרָמָאָטָטָע שְׁטָיבָה , וּוֹאָרְעָן אַיְזָה הַאֲבָבָה מִיט אַיְחָה צְוִיּוּסָעָן אַדְבָּר סָהָר . דַּעַר רְבָבָה בָּאָלְמִיט וְהַקְּרָמָאָטָט . דַּאֲרָתָה האט דַּעַר נְבָרָגָעָן דַּעֲצָעָהָלָט דַּעַם רְבָבָה דַּיְהָן אַזְּנָעָמָן וְהַאֲבָעֵן וְהַקְּרָמָאָטָט . גַּעֲנָצָעָמָן אַזְּנָעָמָן האט אַגְּנָעָהָיְבָעָן שְׁטָאָרָק צְוָוִיָּהָן , דַּעַר רְבָבָה זָלְאָהָיְדָה מְעָשָׂה פָּוֹן דַּיְצָה אַרְיִיסְהָעָלְפָעָן . אַצְּוֹנָד האט העַרְשָׂתָה דַּעַר נְבָרָגָעָן אַגְּנָעָהָיְבָעָן עַפְּעָם שְׁטָאָרָק צְוָוִיְּרָיְקָאן אוֹיְף וַיְזַן שְׁלַעַכְתָּא אַוְיְהָהָרָעָכָּץ , וּוֹאָס עַר האט נִישָּׁאָט גַּעֲוָאָלָט מְהֻנָּה וַיְזַן קְיָמָן אַרְמוֹמָן . אַזְּנָעָמָן שְׁבָוֹתָה מִיט העַנְיהָוִים אַזְּנָעָמָן אַלְעָרְלִיְּ סִינְגָּוִים , אַזְּנָעָמָן עַר זָאָה אוֹיְף וְהַקְּרָמָאָטָט כָּל מִינְיָהָהָיָה מִיט הַעֲנִיהָוִים אַזְּנָעָמָן אַלְעָרְלִיְּ סִינְגָּוִים , אַזְּנָעָמָן לְעַבְעָן בְּלִיבָּעָן . אַזְּנָעָמָן אוֹיְבָה עַר האט נִשְׁתָּאָקָן אַנְדָּרְעָרָעָן וּכוֹה , זָלְאָהָיְדָה פְּנִים בִּישְׁטָעָהָן דַּעַר וּכֹותָהָן תְּלִמְדוֹד תּוֹרָה , אַזְּנָעָמָן וְוַיְזַן שְׁטָעָהָת "וְתַלְמֹוד תּוֹרָה בְּגָנְגָר בּוֹלְםָה".

אלא תורה, אף תורה אין לו". דער יוד וואס רעדט זיך אין אז ער דארף נישט מײַן תהון, ווּן זיעען אָן לעֲרֵנְעָן תורה, דער האט קײַן תורה אוֹיהֶ נישט. זבען מײַן ליבער יוד וענט אִיהֶר גאנָן אַמְּוֹס פֿערקְראָפָעָן. הַלוֹא השם יְהִבָּרָךְ זאל מיר זיין בִּיהִילְגָּן, אַנְּהֶ ואַל קָאנָן אַיִּחְ פֿון דער צָרָה מְצִילָן. אַבְּעָר דָּאָה ווּיל אִיהֶר לְעַבְטָן נָאָר אָוּן יְעַנְּעָר אַיְּה שְׁוִין סִיְּ וּוּן גַּעַשְׁטָאָרְבָּעָן אָוּן עַם שְׁבָעָתָה דָּאָר, "אָן לְךָ דָּבָר שְׁעוֹמָד בְּפִנְךְ תְּשֻׂבָּה". אָז מִינְטְּ השׁוֹבָה קָאָן אַיְּה אַלְקָן פֿאָרָה רָעַכְתָּאָן, אַלְזָא גַּעַתָּ אִיהֶר אַהֲיִים, אַנְּהֶ וּוּל וּטְצִיעָן אַבְּיתָ דִין אָוּן מַעַן וּוּטָם מַעַן זַיְן אָוּן דָּעַם, אָפְּשָׂר וּוּטָם מַעַן גַּעַדְגָּעָן עַפְעָם אָן עַזָּה. אָוּן אִיהֶר זַאלְטָן זַיְן אָנְקָן דָּעַרְתִּים גְּרִיטִים, וּוּזָא מַעַן וּוּטָם שְׁקָעָן נָאָה אַיִּחְ זַאלְטָן אִיהֶר בָּאָלְדָר קִומָּעָן". דער גְּרִירִיזְעָרָרְבָּרְהָאָט אַיִּחְ זַאלְטָן וּוּטְמָרְדָּרְדָּעָלְלָטָן דִּי מַעַשָּׂה אָוּן האט דָּא אַיִּחְ גַּעַוְאנְטָן: דָּאמְאָלָס בִּינְ אַיִּחְ פֿוֹנְקָטְ גַּעַוְעָן אָוּן פֿוֹיְעָן, אָוּן אַיִּחְ דָּעַר קַעַמְפְּנָעָרְ רָב (להבריל בין חיים לתחיט). דער פֿוֹיְנָעָרְ רָב האט אָנוּן בִּינְעָד אַרְיִינְ גַּעַרְיוֹעָן צַוְּנָר בְּסָדָר, אָוּן שְׁרָה האט צַוְּנָר אַוְנוּן אַיִּחְ גַּעַזְוָאנְטָן: "מְאַלְמָץ עַנְקָן גְּרִיטִים, מְאַלְאָטָן צַוְּנָר מִיטָּס מִיר צְוֹאָמְטָעָן דִין זַיְן דִּינִי נְפָשָׁות. אַנְּהֶ דָּאָרָה זַאלְטָן אִיהֶר זַאלְטָן קָאָן זַיְן פֿאָלְגָּעָן אַזָּא נְזָעָן אָוּן גַּעַשְׁטָאָרְבָּעָן, אַלְאָ בְּעַט אַיִִּחְ אָוּן צְוּוִי שְׁהָאָרָם זַאלְטָן אִיהֶר דָּא אַהֲרָן קִומָּעָן". מְרָה האט אַפְּלָו זַעְהָר נִישְׁתָּטְ עַשְׂמָעָקְטָן דָּאָס עַסְקָ. האט וּוּטְמָרְדָּרְדָּעָלְלָטָן גְּרִירִיזְעָרָרְבָּרְהָאָט בְּגַעְוָאנְטָן. בְּעַוְוִיל אַנְּהֶ בִּינְ אַנְּהֶ דָּאמְאָלָס גַּעַוְעָן אַיִּגְנָעָרְ מָאָן. אַבְּעָר מְאַיִּחְ דָּאָר "אָן מְסָרְבִּין לְבָרוֹלְלָה". וּזְרָה האט זַיְךְ דָּאָס גַּעַקְאָנְטָן אַוְנְטָעָר שְׁטָעַלְעָן מְסָרָב צַוְּנָר זַיְן, נִשְׁתָּטְ צַוְּנָר פֿאָלְגָּעָן אַזָּא גְּדוֹלָה בִּישְׁרָאֵל וּוּן רְבִי עֲקָבָא אִיגְּרָן זְצָ"ל אָנוּן גַּיְוָעָן. בִּינְ אָנְקָן צְוּוִי שְׁהָאָרָם גַּעַקְוּמָעָן צָוָם פֿוֹיְנָעָרְבָּרְהָאָט קַעַמְפְּנָעָרְבָּרְהָאָט רָב אַיִִּחְ גַּעַקְוּמָעָן.

ראַשְׁתַּחַת האט מַעַן נַאֲגַעְלָלָרטָל עַל פִּי דִין תורה, צַוְּנָר בָּאַמְּתָה דָּעַר גַּעַ. שְׁטָאָרְבָּעָן נִימְטָעָן דָּעַם לְעַבְעַנְדְּרִגְעָן, ער וּל מִיטָּס עַם האַבְּעָן דּוֹקָא אָנְהֶ הַיְמָעָל אָדָן תורה, מִיר האַבְּעָן אַרְיִיסְנְעָוָאנְטָן אַפְּסָק אַזְרָעָבָעָן דָּאָר תְּבוּעָה דָּאָר האַבְּעָן דִין תורה פֿאָר דָּעַם בֵּית דִין וּוּ דָעַר נְתָבָע וּוּהָנְטָן, אַלְאָ האט מַעַן אַיִּגְנְעַשְׁרְבָּעָן דָּעַם פָּסָק אַיִּחְ פָּאַפְּרִיד, מַעַן האט גַּעַנוֹמָעָן אַקוֹּרֶן שְׁטַעַקְעָלָעָן אַזְוּן אַיִּגְנְעַשְׁפָּאַלְמָעָן אָנוּן אַיִּחְ וּוּטָם, דָּעַם פָּסָק האט מַעַן אַרְיִין גַּעַוְעָצָט אַזְוּן שְׁפָּאַלְמָעָן, אָנוּן מַעַן האט דָּאָס אַרְיִיסְנְעַשְׁקָט טִיטָּן שְׁמָשָׁ, ער וּל אַיִּבְעָר לִינְגָּעָן דָּעַם פָּסָק אַיִּפְּזָן פְּרִוְּשָׁעָן קְבָּר פֿון דָּעַם אַרְיִמאָן, דָעַר נָאָה וּל עַר דָּאָס שְׁטַעַקְעָלָעָן טִיטָּן פָּסָק אַרְיִינְשְׁטַעְקָעָן אָנוּן דָּעַם פְּרִישָׁעָן קְבָּר אַרְיִין פֿון דָּעַם אַרְיִמאָן, אַיִִּהְ אָזְוּן גַּעַשְׁטָאָגְעָן צַוְּנָר פָּסָק, אָזְוּן דָעַר מַת וּוּל האַבְּעָן אַזְרָעָבָעָן דִין תורה מִיטָּס זַוְּמָעָן רָב האַבְּעָן דִין דִין ער צִיטָט מָאָרְגָּעָן פֿוֹנְקָט וּמְגָנָר צְוּעָלָפְּ אַרְיִין צַוְּנָר זַוְּמָעָן רָב האַבְּעָן דִין דִין.

צְוָמָאָרְגָּעָן וּמְגָנָר עַלְפְּ האַבְּעָן טִיר זַיְךְ קְבוּעָ גַּיְוָעָן לְרִין אָנוּן אַבְּעַיְוֹנְדָּרְעָעָשׁ שְׁטוּב אַרְיִין, מַעַן האט באָלְדָן גַּעַשְׁקִיטָן נָאָר דָעַם גְּבִירָ, ער אַיְּה גַּעַקְוּמָעָן נָאָה פְּאָר וּמְגָנָר צְוּעָלָפְּ, אָזְוּן מִיר אלְעָזָעָן וּמְגָנָר נִיעּוֹמָעָן אָנוּן גַּעַוְוָאָרָט אַיִִּחְ זַיְנָעָר צְוּעָלָפְּ, אוּ דָעַר מַת וּל אַיִִּיךְ קִומָּעָן צַוְּנָר זַיְנָעָר פֿוֹנְקָט וּמְגָנָר צְוּעָלָפְּ, אָזְוּן דָעַר נְבִיד אַרְאָבְּגָּעָלְלָעָן פֿון דִין דִין שְׁטִיחָלָאָט גַּעַלְשָׁאָט.

געחלהשׁת. מיר האבען עס דעריגומטערט, האט ער אונז געיאנט, איז אונער דעם האט ער געהלישׁט, וויל ער האט דעריווען דעם טויטען ארימאן אריינ-קומוּן, האט וווײַטער דער גערירזעэр רב דערצעעלט: איך און דענגליבען דער קאָפְּגַעַנְדֶּר רב האבען מיר בײַרְדַּע נוֹשֵׁט גַּוּהַן דעם טויטען, נאָך ווַיַּן קוֹל האבען טיר יאָ געהרט, דער נגיד האט עס געוועהָן און געהרט, אַפְּבָעַר צוֹ דער פּוֹזִינְעָר רב האט אוּיך דעם מַתְנַעַרְנָה צוֹ נוֹשֵׁט, דָּמָס ווַיַּס אַיך נוֹשֵׁט.

דער פויינער רב האט אונגעיריגען דעם טויטען ביים נאמען און האט עט געלרגעט : „וואס פאר 8 טענוה האסטו צו דעם יודע ? דער מות האט דער צעהלטן די גאנצע מעשה , וויאו ער איז געשטארבען פאר הינגער דורך דעם גביר , און ער האט געטעהנט איז דער גיבור הייסט זיין רוץ'ה במייד , דער גביר גוימער האט בעהר געווייטנט וויא געטעהנט . ער האט טורה גיווין או ס'אי טאקי איז אמתה נאָר דאס האט ער אַפְּגַּעַלִיקַּעַט דעם טויטען רײַד , או ער הייסט נישט קיון רוץ'ה במייד , וואָרען וועממען דאס דאס גאהר געדראfelt אַיַּה- פֿאַלְעַן , או דער אַרְיַמָּן האט זיך געמאכט אֹזָא מנהג , ער זאל נישט פָּזָן קי- בעס בעהממען קיון זדרקה , נאָר ער זאל נאָר לעבען פָּזָן דעם וואָס מענשען וועלען . עט אלְלִין געבען .

אַרְיֵן אָוּן ווּעֶרְעָן צָרוּיק דַּעַר בָּעֵל הַבִּית כְּתָקְרָם, אֲבָעֵר פִּיהֻעָרָעַן וְאָל עַר יַעַךְ שְׂוִין נִישְׁתַּחַת חַס וְשַׁלְוִים כְּתָקְרָם, נַאֲר אַדְרָבָא עַר וְאָל דַּעֲגָנָה וּוּעֶרְעָן אַנְרְוִיסְפָּר בָּעֵל צְדָקָה אָוּן אַמְבָנִים אֹורָה.

אַצְוָנָד ווּוִיטָטָר ווּעֶגְעָן וְעַם טְוִיטָעָן אַרְיֵמָאן, אָן אַזְוִי גְּנוּוֹן דַּעַר פְּסָק. אָוּן דָּאָס ווּאָס מְעָן לְאָוֹת אַיִּם נִישְׁתַּחַת אַרְיֵן אַזְוִי וְיַן הַוִּיק אַרְטָמָאן נִן עַדְן הַעֲלִיּוֹן, צְלוּיְעָב דָּעַם ווּיְיל עַר אָוּן גְּנַעַקְוּמָאן אַזְוִי יְעַנְגָּר ווּעַלְתָּמָט מִטְּסָטָעָה יְאָהָר דַּעֲפָוִיר פְּאָר דִּין צִימָט, אָיוּן דַּעַר פְּסָק, אָוּן דָּאָס וְאָל נִישְׁתַּחַת גְּנַעַדְיוּרָעָן לְעַנְגָּר וְיַן אַיְאָהָר, וּוּאֶרְעָן אַזְוִי דַּעַר גְּבָיר ווּעַט מְקִיּוּם וְיַן דָּעַם סְדָר הַתְּשׁוּבָה, ווּאָס דָּאָס בֵּית דִין הַאָתָּה אַיִּם אַרְיֵמָן גְּנַעַבָּעָן אַזְוִי אַיְאָהָר צִימָט, ווּעַט שְׂוִין דָּאָס אַזְוִי פְּעַרְאַכְטָעָן וּוּעֶרְעָן אַיְ מְעָן וּוּעַט שְׂוִין דָּעַם גְּנַשְׁטָאַרְבָּעָנִים אַרְיֵמָאן אַזְוִילָאָוּן אַזְוִי וְיַן הַוִּיק אַרְטָמָאן אָן גְּנוּנָן הַעֲלִיּוֹן, נַאֲר בָּאָט דַּעַר מַת ווּעַט וְעַחַן אָיוּן דַּעַר גְּבָיר אָנוּ נִשְׁתַּחַת מְקִיּוּם דָּעַם סְדָר הַתְּשׁוּבָה, דַּמְאָלָם ווּעַט עַר שְׂוִין יַן הַאָבָעָן רְשָׁוֹת, עַר וְאָל אַיִּם אַרְיֵמָן גְּנַעַטָּן אָן הַגְּמָעָל אַרְיֵן, יַן הַאָבָעָן, יַן הַגְּמָעָל אַרְיֵן תּוֹרָה.

אַיְאָהָר וְעַמְּט אַרְיֵוֹף נִעְמָן אָן הַגְּמָעָל אַרְיֵן, יַן דַּעַר גְּבָיר הַאָט מְקִיּוּם גְּנוּוֹן דָּעַם סְדָר הַתְּשׁוּבָה, אָנוּ וְיַן אַזְוִי עַר הַאָט דָּאָס גְּנַעַמְאָכָט, אָנוּ וְאָס וְיַן סְוִף אָנוּ גְּנוּנָן, וּוּלְלָא אַזְוִק עַנְקָל דַּעֲצִיעָהָלָעָן, לְטָעָן יְדוּעָ, בְּגַעַשְׁעָן וְאַלְעָן וּוּסְקָן, אָיוּ פֶּל וְמַן דַּעַר מְעַשְׁנָשׁ לְעַבְטָן. קָאָן עַר מִטְּתָהָבָה אַלְעָן פְּאַרְעַכְטָעָן.

דַּעַר גְּבָיר הַאָט אַזְוִי גְּנַשְׁאָט בְּסֹד אַלְמָט צְעַרְסָעָן מְלָבְוִישָׁים, אַזְוִי וְיַן דִּין אַרְיֵמָע מְרוֹנָה-גְּנַיְמָרָם גְּנוּהָן גְּקַלְיָדָעָט, דָּאָס אַלְעָן הַאָט עַר וְיַן אַיְינְגְּנְעָפָקָט אָנוּ וְיַן סְוִיךְרִישָׁעָן רַיְוַע-קַעְסְטָעָל, וּוּלְכָבָעָם אָיוּן גְּנוּוֹן אַיְבְּעַרְגְּנַעְזְּוִיגָּעָן מִטְּמָעָל לְעַדְעָר אָנוּ אַזְוִי מִטְּטָא גְּמָעָט, אָיוּן עַר הַאָט שְׂוִין גְּחַהָט אַלְעָן בְּלִי גּוֹלָה, וְאָס אָן אַרְיֵמָעָר מְרוֹנָה-גְּנַיְמָר דַּאְרָף הַאָבָעָן, הַאָט עַר גְּעַאנָט אָנוּ שְׁטָבִיב, אָיוּ עַר הַאָט בְּעַקְוּבָעָן אַבְּרָהָן יַן צְוִי וְאַבָּעָן, עַר הַאָט גְּהַעַטְסָעָן גְּיַשְׁפָאָגָעָן דִין קָאָטָשׁ וּיְנַעַּץ אָנוּ אַזְוּק פְּאַהָרָעָן יַן צְוִי וְאַבָּעָן, עַר הַאָט גְּהַעַטְסָעָן גְּיַשְׁפָאָגָעָן דִין קָאָטָשׁ וּקְרַעְשָׁמָע מִטְּטָא אַגְּטָט-חוּוִי, דַּעַר גְּבָיר אָיוּן אַגְּנַעְקָוּטָעָן פְּאָר דִין קְרַעְשָׁמָע אָנוּ שְׂוִין גְּנוּוֹן נָאָכָט, הַאָט עַר גְּנוּהָן אַגְּנַעְקָוּטָעָן צְוִי גְּעַכְטִינָן אָנוּ אַגְּנַעְקָוּטָעָן אָנוּ דָּעַם גְּנוּהָן-חוּוִי, דַּעַר גְּבָיר הַאָט וְיַן אַגְּנַעְגָּנוּמָעָן אָבְּעַונְדָּעָר שְׁטִיבָעָל צָוָם שְׁלָהָגָעָן, בִּינְגָאָכָט אָנוּ דַּעַר גְּבָיר אַרְיֵמָעָגָעָן אַגְּנַעְגָּנוּמָעָן שְׁטִילְעַרְהָמָטָה הַן דָּעַם שְׁטִיבָעָל מִטְּבָעָן רַיְוַע-קַעְסְטָעָל, דִין טָהָר הַן שְׁטִיבָעָל הַאָט עַר פְּאַרְשָׁלָאָסָעָן אָנוּ תִּמְטָע גּוֹעַ נְבוֹגָעָן דָּעַם שְׁלִיפָּעָל, דַּאֲרָט אָנוּ גְּנוּוֹן נָהָגָט צְוִי דִין קְרַעְשָׁמָע אַוְאָלָד, אָנוּ עַר אַרְיֵן אָנוּ וְאָלָד, הַאָט וְיַן דַּאֲרָט אַזְוִילְגָּהָן דִין גְּבָירָעָשׁ מְלָבְוִישָׁים אָנוּ הַאָט עַיְלְגָרְפָּאָקָט אָנוּ דָּעַם רַיְוַע-קַעְסְטָעָל, דִין צְוִיסָעָן אַרְיֵמָע מְלָבְוִישָׁים הַאָט עַר עַר אַגְּגָעָתָהוּן אָנוּ גְּעַמְאָכָט וְיַן אַזְוִי וְיַן אַיְהָרָעָבָאָס אַזְוִי דִין פְּלִינְצָעָס, דִין בָּאָרְד הַאָט עַר אַבְּיָסָעָל פְּעַרְוּוֹקָעָל מִטְּטָא עַפְצָס אַקְלַעְבָּעָבָאָז, אָנוּ יַן גְּנַזְוִיאָרָעָן קְעַרְצָעָר אָנוּ קְאַלְמָעָנְיָוִיאָטָע, בְּקִיזְוַר סְאָנוּ אַיִּים נִישְׁתַּחַת גְּנוּוֹן שְׂוִין בְּשָׁוָם אַזְוִי דִין דַּעֲקָעָעָבָאָז, וּוּאֶרְעָן אַזְוִי סְפָרָעָטָעָן, אַזְוִי וְיַן אַיְיָסָעָר וְאָס גְּעַמְאָכָט דָּאָס פְּנִים מִטְּטָא דִין הַעֲנָדָה, מְוֹאָרָעָז, פְּעַרְבּוֹרְעָטָעָן, אַזְוִי וְיַן אַיְיָסָעָר וְאָס גְּעַהָתָה אַזְוִי דִין מְרוֹנָה גְּיַשְׁפָאָגָעָן, דִין אַגְּטָט, דָּאָס רַיְוַע-קַעְסְטָעָל מִטְּטָא דִין שְׁעַהָגָעָן מְלָבְוִישָׁים הַאָט עַר בְּאַגְּרָאָבָעָן דַּאֲרָט אָן

אין וואלד אונטער אַボִיס, וואס ער האט זיך געמאכט אין דעם בזים אַנטען סיטן, נאָה דעם האט ער זיך אַינגעפֿאַקט אָון אָן אלטען צוֹרִיסְעָנָם אֲך אָן אלט צוֹרִיסְעָן טַלִּיתֶל, מִיטּ קְלִינְיָעַ תְּפִילִין, מִיטּ אַצְרוֹיסְעָן גְּרָאָבּ סִירְוִילּ, מִיטּ אָן אלט שְׁטַקְעָלּ בְּרוֹסְטָן, אַשְׁטַקְעָן פָּנוֹן אַלְטָלְדָּה האט ער זיך אַיְקָה מִיטּ גַּעֲנָעָטּ בְּרוֹסְטָן, וּוֹן ער אַיְקָה אַרְיֵנְגַּעַטְקָומָעָן קְנוֹן פּוֹיוּן האט זיך אַיְקָה אַרְיֵנְגַּעַטְקָומָעָן אָנוֹן הַקְּרָדִישׁ, האט זיך אַגְּמָעָרְגָּעָטּ גַּעֲנָעָטּ דָּסָס וּשְׁקָעָלּ צָוּ קָאָפְּינָס אָנוֹן האט זיך אַוְיְסְנָעְזְוָגָעָן אַיְסָפּ דִּין גָּאַלְעָדָרְגָּעָן אַבְּיְסָעָלּ צָוּ שְׁלָאָעָן.

דאָרט אָין קְרַעְתְּשָׁמָעּ, סְאַיְוּ מַאְגּוֹ נְעוֹאָרָעָן, האט דער שְׁמִיסְעָרּ צְוֹנְעָנְרִיטּ דִּין קְאַטְשָׁ מִיטּ דִּי פְּעָרָדּ וּוּיטָרּ צָוּ פָּאָהָרָעָן, אַבְּעָרָ ערּ וּעָתָה עַפְּעָסּ נִישְׁתָּ דֻּעָם בָּעֵל הַבַּיִת אַרְיֵסְקָומָעָן פָּוֹן זַיְן שְׁטַבְעָלּ, האט ער גַּרְעַכְעָנָטּ אוּסּ גַּלְיסְטָ אַיְהָם אַבְּיְסָעָלּ לְעַנְגָּעָרּ צָוּ שְׁלָאָעָן, לאָוּ ער שְׁלָאָעָן, אוּ סְאַיְוּ אַבְּעָרָ פְּעַרְבִּינְגְּעָנְגָּעָן נַאֲךְ אַשְׁעהָ, אָנוֹן מַעַן וּזְהָתָ נִישְׁתָּ דֻּעָם בָּעֵל הַבַּיִת אַרְיֵסְקָומָעָן, אָנוֹן דער שְׁמִיסְעָרּ סְאַרְ צָיְ גַּעֲנָעָנָעָן צָוּ דָעָרּ מַהְרָ אָנוֹן האט אַנְגְּעַלְאָפְּטָטּ, דָעָרּ נַאֲךְ האט ער וּוּיְ מַעַרְ בְּיַם פְּעַנְסָטְרָ אַנְגְּעַלְאָפְּטָטּ, בְּקִיצְוָרָ מַעַן האט אַוְיְגָרְעָרִיסָעָן דִּי מַהְרָ, האט בְּעֵן גַּוְיָהָן אָוּ דָעָרּ גְּבִירָ אַיְוּ פְּעַרְשְׁוִינְדָּעָן נְעוֹאָרָעָן, שְׁרֵי הָנָן, שְׁרֵי הַעָרָ, מַעַן וּבְכָטָ דָאָ, מַעַן וּכְבָטָ דָאָרטָ, וְאַיְנוּ, דָעָרּ גְּבִירָ אַיְוּ נִשְׁתָּ דָאָ, האט זיך אַוְיְגָהְוּהְיְבָעָן אָנוֹן אַיְוּקָ אַרְיֵנְגַּעַטְקָומָעָן קְנוֹן פּוֹיוּן מִיטּ דִּין לְעַהְרִינְגּ קְאַטְשָׁ.

בְּיַם גְּבִירָ אָין שְׁטִיבָ אַוּ הַאָבָעָן דָעָרּ הַעֲרָטָ דִּין פְּגִינְסְטָרָעָץ בְּשָׂוָהָה, אַיְוּ גְּעוֹאָרָעָן אַרְיֵיסְטָ יְלָהּ אַיְוּ שְׁטִיבָ. אַלְעָזְ האָבָעָן גַּעֲוִוִּינְטָ אָנוֹן גַּעֲלָלָאָגָטָ, דִּי וּוּיְ שְׁרִיטָמָ: אַבְּרָאָקָ אַיְיָ צָוּ מְבָרָ וּוֹן אַיְיָ מִינְ פְּטִיעָרָעָרָמָן, דִּי קְינְדָעָרָ שְׁרִיבָעָן: גַּעֲוָאָלָרָ! זַוְּוּ אַיְוּ אַהֲנְגַּעַטְקָומָעָן אַוְנוּעָרָ מְטִיעָרָעָרָ פְּאָטָמָעָרָ! אָנוֹן גַּאֲזָיָן פּוֹיוּן אַיְוּאָרָעָן אַגְּרוֹיסְטָרָדָעָשָׁ פָּנוֹן דִּין מַעְשָׁהָ, דִּין פְּאַלְיִצְחָהָטָ זַיְקָ אַזְיִיךְ שְׁטָאָרָקָ פְּעַעְאַנְטְּמָעָרְסְּרִיטָ מִיטּ דֻּעָם עַסְקָ, מַעַן האט דְּעַפְּעַשְׁיָרָטָ אַיְסָפּ אַלְעָזְ גַּעֲנָעָצָעָן, מַעַן האט גַּעֲוִיכָטָ אַנְגָּעָצָעָן גַּעֲגָעָדָ, אַבְּעָרָ אַלְעָן עַרְאָלָן, אַלְעָזְ האָבָעָן גַּעֲוִיאָגָטָ, אַוּ נִשְׁתָּ אַנְדְּרָעָשָׁ נַאֲרָ גַּנְבִּים רְוִיְבָרָ הַאָבָעָן אַיְהָם בַּיִ נִאָכְטָ אַרְיֵסְגְּחָצָפָטָ, זַיְהָ האָבָעָן בַּיִ אַיְהָם גַּעֲוִוְנוּמָעָן טַיְיָרָעָ וּוֹן פְּנַעַל גַּעֲלָרָ ערּ האט גַּעֲהָאָטָ בַּיִ זַיְקָ, דָעָרּ נַאֲךְ הַאָבָעָן וּזְיַיְ אַזְמָדָעָתָ דִּערְהָרָגָטָ אַוְנוֹן עַרְגָּעָצָעָן בְּעַנְרָאָבָעָן. דִּי וּוֹהָן האָבָעָן גַּעֲלָלָעָטָ קְרִישָׁ לְעַבְּטָ נַאֲךְ עַרְגָּעָצָ, אָנוֹן אָוּ ערּ וּוּעָטָ נַאֲךְ אַמְּאָהָלָ אַהֲרָם קְוֹמָעָן, דִּי קְינְדָעָרָ גַּעֲהִיפְּסָעָן קְרִישָׁ וְאָגָעָן, נַאֲרָ ערּ האט וּזְיַי גַּעֲוִאנָגָטָ. אָזְ אַיְהָם שִׁינְעָטָ נִכְבָּעָרָ, אֲזָ ערּ לְעַבְּטָ נַאֲךְ עַרְגָּעָצָ, אָנוֹן אָוּ ערּ וּוּעָטָ נַאֲךְ אַמְּאָהָלָ אַהֲרָם קְוֹמָעָן, דִּי קְינְדָעָרָ הַאָקָבָעָן גַּעֲרָעְכָעָטָ אֲזָ ערּ רְעָרְטָ וּזְיַי גַּלְאָטָ אַבְּיְסָעָלּ אָזָסּ, אֲזָ שְׁטָאָרָקָעָן אַבְּיְסָעָלּ וּמִיעָרְהָאָרָעָן, אֲזָ ערּ שְׁטִיבָעָן פְּרַעְהָלִיבָעָ שְׁטִיבָעָן פָּנוֹן דֻּעָם גְּבִירָ וּזְיַי אַיְבְּעָרְגָּעְרָהָטָ גְּעוֹוָאָרָעָן אַזְיִיךְ קְלוֹגָ אַזְמָדָעָתָ שְׁטִיבָעָן, פְּנַעַל מַעֲנָשָׁעָן הַאָבָעָן נַאֲךְ אַהֲרָם גַּעֲהָאָטָ אַזְמָדָעָתָ אַזְמָדָעָתָ וּזְיַי הַאָבָעָן וּזְיַי אַזְמָנָעָלָאָכָטָ, וּוֹן וּזְיַי הַאָבָעָן דִּערְהָעָרָטָ פָּנוֹן דֻּעָם אַזְמָנָלִיקָ, וּזְיַי הַאָבָעָן גַּעֲוָהָן: "הַלְוָאָיָ אַלְעָלָ אַזְמָעָבָעָ גְּבוּרִיםָ, וְאַסְמָעָתָ זַוְּוּלְעָן גַּעֲנָמָתָ קְנוֹן צְדָקָה גַּעֲבָעָן, אַזְיִיךְ אַזְמָגָעָהָן, ערּ האט קְיִינְטָהָאָלָלָ נִשְׁתָּאָגָעָטָ"

גְּזֻוֹאַלְתָּן מְהֻנָּה יֵין קִיּוֹן אֲרִימָן, עַר הַאַט נִירַעַכְעַנְתָּ אֶרוֹדָי דָּאַט גַּעַל וְהַ
מִיטַּ צַּו נַעֲמָן אַיְן קַבְּרָ אַרְבָּן. אַגְּנִינְד פְּוִיעַלְתָּ עַר דָּאַט עַרְגַּעַץ אַיְן אַגְּרָיבָּ,
אַפְּלִילְוָי צַּו קַבְּרָ יִשְׂרָאֵל נִישְׁתָּ נַעֲקִיםָּן, אַיְן גַּנְבָּים רַוְּבָּעָר פְּרִיאַעַן זַהַיְמָט וְיַיְן
גַּעַלְוָי.

דער בעל השובה און אבומען געשלאָפַען און הקדרש אויף די בלוייסע
ערעד, דער נאָה האט ער זיך אויפֿגעעהויבען און און גענאנגען און אַ בִּתְהַמְּדָרֵשׁ
אַרְזִין טִיטִין זַעֲקָל, האט ניך אַנְידָעָרְגּוֹעַצְטַ בַּיְ וַיְהִי אָנוֹן האט גַּעֲדוֹעַנְטַ,
ההילים גענאנט, די ערשות צויה טאגן האט ער אַנְגְּלָעֶבֶט מִיטַ דָּעַם הַאַלְבָעַן
וְעַדְעַרְטַען בְּרִיטְעַל, מִיטַ אַ שְׁטִיקָעַל צַוְּבָּקָעַל, וּוְאָסַ ער האט נאָה גַּעֲהָטַן אָנוֹן
וְעַקְעַל פָּן וַיְהִי, אַבְעָר אַוְיפְּן דְּרוּטַען טָאג, אוֹ דער הַגְּנָעַר האט שׂוֹן
אַנְגְּנָהִיבָּעַן אַוְהָם גָּוֹט צַוְּבָּיְגָעַן, האט ער שׂוֹן גַּעֲמוֹת אַהֲרֹוֹנָעַן גַּעַנְן בְּעַהְתָּלָעַן
אַ שְׁטִיקָעַל בְּרוּטַם פָּן וַיְהִי אַיְגָעַן הַזְּוּ, ער האט נַגְּנָעַן גָּוֹט גַּעֲוִוִּסְטַ, אוֹ דָסַם
וְעַט אַוְהָם נִיגְשַׁת אָוִי לִיכְטַ אַנְקוּבָּעַן, אַרְזִים צַו בְּעַקְוּמָעַן פָּן וַיְהִי אַ
שְׁטִיקָעַל בְּרוּטַם, סְאָנוֹ אַבְעָר פְּעַרְפְּאַלְעַן מַעַן פַּיו גַּעַנְן, שְׁטַאָרְבָּעַן פֶּאָר הַגְּנָעַר
אוֹן דָּעַם אַוְיד קְבוּיָּה פְּלָאָן נִגְשַׁת.

מיטין הוקער אויף דן פלייעסען, מיטין יעקל אופין היינר, מיטין שטעהן און דער האנד, אבענעריסטען און אב געשליסען האלב בורוועס, האט זיך דער בעל תשובה אונגעעה ביבען זו דער נעהנטערען זו ווין שענהנע און נירוסע מאיער, מיט ווין שענהנע גארטצען, וואס ער האט געהאט און עק שטאדט, איזוי וו ער איזו נאָר אַרְיָנְגָעָקְומָעָן אִין הַוִּיפָּא אַרְיָן, האט ער געהאט דעם ערשרטען ברוך האָפָּא פָּוּן ווין אַפְּנָעָן צִיִּים הַיְּדָר, ווֹאָס זַעֲנָעָן אֵיכָם בעפאלען. נאָר צו צוֹרִיסָען, ער האט זיך פָּוּן ומְ קִוִּים אַבְּגָעָאנְטָמִיטִין שטעהן, דער-בען האט ער געטאמט אַגְּוֹאָלֶד, אִין האט זיך קִוִּים צו גַּעֲחָאָט צו דער מהיר פָּוּן שְׁטוּבָה, אַבְּגָעָר אוֹיפָּה ווַיְּנַעַן גַּעֲשָׂרְיוּן אִין אַרְיָנְגָעָקְומָעָן אִם שְׁרַעַעַן, ווֹאָס ער מְהוּמָּט דָא, ווּעְלְכָּעָקְקִידָה, אִין האָבָעָן אַנְגָּעוֹהָיְבָעָן אוֹיפָּה אֵיכָם זַעֲנָעָן אַרְיָנְגָעָקְומָעָן אִם שְׁרַעַעַן, ער האט זיך אַנְגָּעָן-שווארץ יאָהָר האָבָעָן דעם שלעפָעָר ווַיְּטַעַר דָא אַהֲרָר פָּעַרְטָרָאנְגָּעָן, ער האט זיך אַנְגָּעָן-היְבָעָן בְּיַי וְיַי בְּעַתְּהָעָן מִיט אַפְּאָרְעָנְדָרָט קוֹל, אַו ער פָּעַרְלָאָנְגָּט נאָר נִישְׁתָּה נאָר עַפְּסָעָם עַסְעָן, חדָרֶשׁ פָּוּן דעם ווֹאָס בליעט אַיבָּעָר, אִין מעַן גִּיסְטָע סְמִי וְיַי אַרְיָסָן אִין מִיסְטָא אַרְיָן.

וְיַעֲנָה אֹוִיפָא אַיִם אַרְזִים מִטֵּן יַדְלָעָרְיִי אָז מִטֵּן קְלָלוֹת , וְוָסֶם פָּאָר אָ
הֻוָּה עַר הַאָשׁ גַּעַחַת , אָז גַּעַמְינְשָׁר שַׁלְעָפָר , דָּא אַרְיִינְצְּקוּמָעָן בְּעַתְּמָלְעָן ,
צַו וּוַיכְטַ אַר דָּעַן נִשְׁתַ אַז דָּא נִבְטַ מָעַן נִשְׁתַ ? : נִשְׁתַ גַּעַגְגָן וְוָסֶם מָעַן וּוַינְטַ
אָז מְקָלְנָתַ אַנְ שְׁטַיבַ אַיִךְ אַגְנוּעָעַ צְרוֹת , הַאָשׁ נַאֲךְ דָּעַר גַּעַמְינְשָׁר שַׁלְעָפָר
אָז הֻוָּה פּוֹנְקָט הַיְנָטַ צַו שְׁטַחְדָּרְעָן אַגְנוּעָר רֹוחַ , זַי הַאָבָעָן אַיִם אַגְנוּעָהְיָבָעָן צַו
שְׁטַאַשָּׁעַן , אָז אַיְבַ עַר וּוּעַט זַיְהַ נִשְׁתַ בְּפָאַלְד אַפְּטָרָאנְעָן , וּוּעַלְעָן זַי אַיִךְ אַיִם
אַגְרְמִיצְעָן דַי הִינְרַ וּוּלְכַע וּוּלְכַע אַיִם צַו רִימְסָן אָז צַו בִּיסְעָן , דָא אַיְן דָעַר
בָּעַל תְּשֻׁבָה צְרוּקַ אַיִיךְ זַי אַרְזִים מִטֵּן אַומְגָלְמְפָעָרְטַ קְוֵל : „שְׁקִיצִים !
בְּלִיכְמַן : סְאיַיְנַי נָאָה וּוַיְנִיגַ פָּאָר עַנְקַ דַי שְׁטָרָאָף וְוָסֶם עַנְקָעַר בָּעַל הַבִּית אַיְנַי פְּעָר .
יְשֻׁוְנִידְעָן גַּעַוְאָרְעָן , וּוְיַל עַר הַאָשׁ נִשְׁתַ אַרְיִינְגְּנַעַלְאָוֹת קְיַיְן אַרְיִמְאָן , אַצְיַנְדַר וּעַנְטַ
עַטְמַא

קטע נאך אליך וויטער די אינגענץ רשעים, און עטツ טראשעט נאך מיך מיט הנדר אונרכיצען אויך סייר, זאלען כי' צוריסען, גאט ווועט איך אלע דעכ'ויר צוריסען אידער די הינר וועלען מיך צוריסען. איך זאג נאך אמאהלה, עטツ זאלט מיר באלאד ארויסי בעבען ברויט, או נישט, וועל איך ענק מיט דעם שטעהן די שייבען אויסהאבקען.² דער בעל תשובה האט איזוי הויה גשריגען מיט אן אומגעארען און אומ- געליטפערט קול, איזוי וויל אMSGונער, בון די בעל הבית'טע זונז וויב, מיט די רעשט קינדער, זענען אויך געקבען איזויסצולויען. דא איז הערט געווארטן דאס גשריט מיטין געוואטל נאך גרעפר, ווי האבען אלע געוואלאט דעם איזטאנ צוריסען און האבען אונגעהייבען איהם איזויסצוטריבען. האט דער בעל תשובה בעחאפעט אשטמן און האט איהם איזווארף געתהן און קאנטטער ארין, איזן אויף געהאקט געווארטן איז שייב. ווועג אינגענץ קינדרער זענען איהם בעטאלען מיט שטעהן און האבען איהם געקלאפעט, אטטינסטען און היוקער ערין, אויף זואס ער האט געמאלאט גרויסע גשריען. ווועג זיך האבען גוועהען, איזן סאיין איהם נישט איזוי גראנג פטור צו וווערין. האט די בעל הבית'טע דאס וויב זונז זאנט, איז נישט אנדערש נאך דאס מזוי זיין ערפעם אMSGונער. האט זיך געגעבן אבאלעל, איז דאס אלטען פערדארטע האלב ברויט, וואס ליגט אונגענרט פאר די קאָזעס, זאל טען דאס פראַבען דעם משגענעם צו געבען, אפשר ווועט פון איהם מיט דעם פטור וווערין. איז מטען האט איהם דאס דערלאנט, האט ער אונגע- הובען צו שריען, מטען זאל איהם צו געבען צויז גרויסע ציבעלעם מיט א- גארשטיין זאליך, ער האט שוין דאס אויך בע זיך געפועעלט. און איזרעד ער איז אויעונגגענאנגען האט ער צו זיך געונאנט: "גערענטקטען גוט ! איז איז וועל דא נאך אמאהלה קומען נאך ברויט, זאלט ערץ מיר געבען, אידער איך זאל זיין גענימט זואס צו האקען די שייבען". ער האט זיך קויים איזויסנעריקט פון הזיף, אביגאנגען. זקה מיטין שטעהן פון די הינר, און איז געקראבען זורייך און שטאדט ארין. דארט איז ער איזינגענאנגען און הרקש ארין, האט זיך דאס ברויט אביסעל צו- ווועט און קאָלט ואסער, און האט געפראֹוועט אסודה.

פָּן דעם אלטען, פָּערדאַרטען האלב ברויט מיט די צויז ציבעלעם וזאת זיך דער בעל תשובה דערנערט צויז מאג. איזוי ווי ער האט נאך אביגאנגען האט ער זיך געיעצט לערנערן אדרער הוהלים זאנגען. אמאהלה און הקדרש און אמאהלה און אבית המדרש. און איזוי ווי פְּזִוּעַן איזן אַגְּרוּסְטָאָקְּרָאָטִישׁ שטאדט, האט קינגר איהם גנשת נאַגְּנָקְּוּקְּט. איז ער האט קינעם נישט גערעדט נאך גוועט. האט קינער איהם קײַן שום זאך גנשת ניגעבען, נאך מטען האט איהם געריטען דאס פְּרוּמָע הײַקְּרָעָל. אוֹיְבֵין דרייטען מאג וווען סְּהָאָט איהם שׂוֹין אַנְגְּנָהְיוּבָּעָן שטאדט. צו הינגען, האט ער וויטער געטומט זיך לאָזען געזון איזן זין הײַס ארין, שאָזען זיך ערפעם צו עסטען. ווועג ער איז געקובען איזן הזיף ארין איז זיך גוועט גוועגעקען די זעלבעט סצעגע, איזוי ווי דאס ערשות מאהלה. פְּרִיהֻעָר זענען איהם די הינר בעטאלען, דער נאך וויטער די שטוב מענשען מיט זיין אינגען וויב און קינדרער. בעבען האט איהם נישט געישאלעוויט קײַן שטעהן איזן היוקער ערין מיט געגען און גענאהָ קללוֹת מיט יידלערט. איזנער פָּן ווועג אינגענץ בנים האט איהם טבד ג'וועען

גינויוּן מיט א שטיננדעל גליעיך און די נאו אריין און האט איהָם צובְּליַּט. דא האט
שׂוֹן רעד בעל השובה געהָט וְהִיא אֵין וְאֵם אֲנַצְחָאָפָעַן. עַד האט וְהִיא אוֹסֶ-
געשְׁבָּרֶט מִיטְּן בְּלֹט דָּסֶם גָּאנְצָעֶ פְּנִים אָנוּן אֲנַגְּעָהָיוֹבָעַן צַו שְׂרִיעַן גַּעוֹזָלֶד,
אוּ בְּעַן האט איהָם מִיט אַטְמָסֶר גַּעַשְׁטָאָכָעַן. דָּאן אַתִּי וְוִידָּרֶר די בעל הבִּתְּהָעָ-
דאָס וְוַיְבֶּן וְיַיְמֶן גַּעַקְוָטָעֶ אַרְזִים-עַזְלָוָעַן. דַּעֲרוּעָהָנְדִּיגֶן דָּסֶם פְּרַעֲרָבְּלִיטְעַמְּגַטְּעַ פְּנִים
פְּנִים אַרְיָמָּן האט עַנְקָה פְּרַעְרָאָכָעַן די הענְד אָנוּן האט אֲנַגְּעָהָיוֹבָעַן צַו שְׂרִיעַן:
אַבָּרָאָךְ אָנוּ צַו מְרָאָ ? כְּהָאָבָּא וְעַהֲנָגָן די צְרוֹת וְאֵסֶם מְאַן אָנוּ פְּעַרְלְוִירָעַן
געוֹיאָרָעַן, האט מְעַן נָאָךְ מִיר אָונְטָעָרָגְּרִיקְּטָעַן עַפְּסָעַן וְוַיְתָעַר אַפְּשָׁוּגְּנָעָם שְׁלַעְפָּעַר
קְוָן אַלְדָע שְׁוֹאָרָץ יְאָהָר. מְעַן וּוּטַע דָּאָךְ נָאָה האָבָעַן אַפְּרָאָצָעַם דָּוְרָה דָעַט בְּרוֹת
פְּעַרְגְּנִיסָעַן, דַּעֲרָבָאָרָעַטָּן עַנְקָ ? וּוְאַשְׁטָן אַיהָם אָבָּדָס בְּלֹט קְוָן פְּנִים, לְאָוֹסֶן
אַיהָם עַפְּסָעַם גַּעַבָּעַן צַו פְּרַעְשְׁמִיפָּעַן דָעַט פִּיסְקָן, אָנוּ לְאָוֹעַר גַּעַהָן יְזִין וּוּעַנְסָמֶן צַו
אלְדָע שְׁוֹאָרָץ יְאָהָרָ ?

דו' חברה ל'יט האבען אונגעחויבען איהם משתיק צו' זיין, ער ואל אויההערען צו געוואלדריווען, און האבען אונגעחויבען צו פנתרען מיט איהם אינטערהאנדונגען מיט וואס זוי זאלען איהם מפיים זיין. ער איז שוי איזונד נישט בעשטאנגען אויף א האלב פערראט ברכות מיט צווע ציבעלעס. בקייזר זעיר זיען זענען אווי איזודך גע-קומען. ער האט בעקופען צווע אלטעהאלבע ברויטען מיט עטיליכע שטיקער פער-דארטע בילקעס און חלוֹת פון שבת, פִּינְעָר צַבְּעָלָעָם, אפשר צעהן קראטאקלעס מיט א שפההרב ביסמעל זאלז. זיע האבען איהם געוואלט אונוואשען דאס בלוט האט ער זעה נישט געלאומות איזו צו איהם צונגעלאפען אינער פון זייןע בנימ און האט געאנט: "איך וועל איהם איזו אויך קאנען אַבְּרָהָמִן דאס בלוט מיט די בלוייען העדר אהן וואסער". דערויל האט זעה דער הנטשיט אינגעיריסט דע העדר כיט סארעס, און אבויוישנידרג דאס בלוט האט ער איהם גאנץ גוט אינגעיריסט, און ס'איין געווארען אַגְּרָוִים גוילעכטער. בעים אוועקגען האט וויטער דער בעל השובה צו זיע נעהאנט: "מעינט נישט או אַגְּרָוִים גויענצען טקה שויין מיט איך, און עטיליכע טעג אַרְוָם וועל איך דא וויטער זיין צו גאטס בעי איך. נאר גווענקט עטז זאלטט מפק שויין נישט איזו שלעט בעהאנדרלען, ווארען איך וועל ענק אלע זויבען אויסהאקטען. און שטאדרט זאנט מען טיר, או איך וועל דא בענוק בעקופען עסען און טינקען, איזו ווילע אַרְטְּמָלִיט, צום סוף בעהאנדרלט עטז טקה איזו שלעכט. אדרבא זאנטס מיר, מיט וואס בן איך ערנער וויל אנדערע אַרְטְּמָלִיט? נאה דעם האט ער זעה אונגעחויבען ארייס צו ריקען פאטטלעה פון הזיף געבען אַוְאנְט, אַבְּיַאנְעָדָרְגִּינְט זעה ביטען שטעקען פון די הניג און איזו מיט אַפְּרִילִיקְהָאָרָע אַוְעֲקָגְעָנָגָען.

די בעל הפיתוח דאס וויב זייןס מיט די רעשת בני בית האבען פער
שטאנען, או נישט אנדערש נאר „חברה-לייט“ קון שטאדט שייקען איהם ארויים צז
זוי, פדי נאָה צו צושטעלצען ווי צו זעהרע צראה. ואָרען די נקמה וואָס צז
האָבען דערלעפט, או דער קאָפּ קון שטיב אַז אַוועְגןעַקְעַטּן, דאס אַז פָּאָר צז
וועניג. אַלְאָ אַז בִּי ווי געבעיבען, או די אלטּעַ שְׂמִיכָעַ ברוֹתּ, חלה, זעמעל,
זאלען ווי שוין נישט אַוועְגןעַקְעַטּן די בהמות, נאר זאלען דאס בעהאלטּעַן פָּאָר דעַ
מושגענען

משיגנעם אריכאן. אזו' נאך וועת אפשר איהם אלין פערמיאוסט ווערטן ארזים צז קומען או' עטער. רעד בעל התשובה וויטער אונט מיט דעם פזקעל געלאפען אין הקדרש ארין, די קארטאילס האט ער זיך אונגענטאסט אין די שאלען אין האט געהאט פון זיך צויה פאהלציטטען. און וויטער מיט די רשות עסענווארק האט ער צה דערגערט אגאנצע ווֹה.

אוֹף דִּי דָּרִיטֶעֶן וְוַאֲךְ אָנוּ שׂוֹן בֵּין דָּרָעֶם בָּעֵל תְּשׁוּבָה אָוִיסְנָגָאנְגָּן דָּאַס גָּאנְצָעַ
עַפְעָן. עַר הָאָט וַיְהִי גַּעֲמָהָו וּוּוּטָעֶר לְאַזְעָן אָן גַּוְתָּס אַרְתִּין צַו וַיַּן אַיִינְעָנָעַ הַיּוֹם,
בְּעַטְעָן עַפְעָם עַסְפָּן. דָּרָט אָן וַיַּן הַיּוֹם אָנוּ שׂוֹן דָּעַר טְרוֹיעָר גַּנוּוּן אַבְּיָסָעֶל
קְרָלָעָנֶר, וַיַּן דָּעַר שְׁטִינְגֶּר אָנוּ בֵּין דִּי וּוּעָלֶט, אוֹ צַו אַלְעַ צִוְּתָה וּוּעָרֶט מַעַן צַו
גַּעֲוָאָהָנָט. אוֹ דָעַר בָּעֵל תְּשׁוּבָה אָנוּ אַרְיִינְגָּעָקְוּמָן אָן הַוְּרָאָרְטִין, וַעֲנָעָן אַיְוָקָעָן
אַיִתָּה בְּעַטְאָלָעָן דִּי הַינְּדָר וַיַּן שְׁמַעְנְדוֹג, דִּי שְׁטוֹבָה מַעֲנְשָׁעָן וַעֲנָעָן אַרְיִינְגָּלָאָקָעָן.
אַכְּבָעַר וַיַּן וַעֲנָעָן שׂוֹן אַיִתָּה נִשְׁתַּחַת בְּעַקְאָלָעָן סִיטָּם יְרָלָעָרִת אָנוּ מִיטָּם שְׁלַעְנָרָעִת, נַאֲרָ
וַיַּעֲבָעַן וַיַּקְרָא גַּאֲרָא אַגְּנָהָיוֹבָעָן צַו מַאֲכָעָן פָּוֹן אַיִתָּה אַטְעָמָעָר=שְׁפִיעָל, אַיִינְגֶּר
הָאָט אַיִתָּה אַצְּפָט גַּעֲמָהָו בַּיִּסְטְּמָעָל, אַיִינְגֶּר הָאָט אַיִתָּה גַּעֲבָעָן אַשְׁעָל אָנוּ דִּי
גַּאֲוָאָרְטִין, אַיִינְגֶּר הָאָט אַיִתָּה אַבְּיָסָעֶל אַיִינְגָּרִיסָט. דָּרְבָּתִי הָאַבָּעָן וַיַּן אַיִתָּה אַלְעַ
צְוָעָגָאנְט, אוֹ עַר וּוּטָם בָּאַלְדָּ בְּעַקְוּמָעָן וַיַּן פָּרָאָצְיָעָק עַסְפָּן, נַאֲרָאוֹי וַיַּן וַעֲנָעָן
שְׁטִינְגָּרְבָּג טְרוֹעָרְגָּג שׂוֹן דִּי דָּרִיטָעָו וְאָהָה, וּוּלְעָן וַיַּן וַיַּהַיְתָה אַיִתָּה אַבְּיָסָעֶל מִשְׁמָחָה
פַּעַן, דָּרְבָּכָן לִיצָּנוֹת מַאֲכָעָן. אוֹ דָעַר בָּעֵל תְּשׁוּבָה הָאָט גַּנוּעָהָן, אוֹ דָאַס אָנוּ אַגְּנוּת
מִטְּמָעָל וַיַּהַיְתָה לְוַסְטָגָן צַו מַאֲכָעָן, אָנוּ דָאַזְוֹרְקָה וּוּטָם עַד נִכְבָּרָעָבָעָן פָּוֹן וַיַּהַיְתָה
עַפְעָם עַסְעָנוֹאָרָק, הָאָט עַר וַיַּקְרָא אַיִוְּנָרְיָהָעָן צַו וַיַּהַיְתָה עַטְמָאָן וְאַסְטָקָה וּוּעָל
עַנְקָן וַעֲגָנָן ? וַיַּגְנְטָץ עַמְצִיכָּר פָּוֹן אַיִיךְ אַקְזָאָקָעָל, וּוּטָם עַטְמָאָן וַעֲחָן וַיַּהַיְתָה אַיִתָּה
קָאָן טָאָגָעָן". דִּי חְבָּרָה לִימָת הָאַבָּעָן שׂוֹן מַעַדר נִשְׁתַּחַת. אַיִינְגֶּר הָאָט גַּעַל
וַיַּגְנְטָן, אָנוּ דָעַר בָּעֵל תְּשׁוּבָה הָאָט וַיַּהַיְתָה גַּעֲמָוֹת צַו נַאֲרָמָעָן אַיְוָיָּן גַּרְעָסְטָעָן אַיְוָיָּן
אָוֹפָן, אָנוּ הָאָט פָּאָר וַיַּהַיְתָה גַּעֲמָגָאנְט. אָוֹיָה נַאֲקָה הָאָט עַר שׂוֹן בְּעַקְוּמָעָן דָּרְבָּ
פָּרָאָצָעָן, אַבְּיָסָעֶל פָּעָרְדָּאָרָט בְּרוֹאָת, שְׁטִיקָלָעָךְ וּוּמְעָל, חַלָּה אַלְטָעָ, עַטְלָכָעָךְ
צִיבְּעָלָעָם קוּט אַבְּיָסָעֶל וּזְעַקְאָטָאָפָּעָל, סִיטָּם אַבְּיָסָעֶל זְאָלָעָן. דָעַר בָּעֵל תְּשׁוּבָה
הָאָט מִיטָּם וַיַּן טָאָגָעָן אָוֹיָה נְשָׁאָן חַן גַּנוּעָן בֵּין וַיַּן, אוֹ וַיַּהַיְתָה הָאַבָּעָן מִיטָּם אַיִתָּה אַבְּ
גַּעֲמָאָט, עַר וְאַל צַו וַיַּקְרָא אַרְיִיסְקָוּמָעָן צַוְּיִי מְאַהְלָן אָן דָעַר וְאָהָה. שְׁבָת אָנוּ דִּינְסָטָן
מָאָגָן. שְׁבָת בְּלָעָנְטָר עַר אַרְיָוָת צַו קְוִמָּן נַאֲכָן גַּנוּעָן, הָאַבָּעָן וַיַּהַיְתָה אַוּזָּעָק גַּנוּעָן
בְּעָן, וְאַסְטָקָה נַעֲלֵמְבָּעָן גַּעֲלֵבְּלָעָן צַו עַסְעָנוֹאָרָק, אָנוּ עַפְעָם אָנוּ וּזְעַקְלָל אַרְיָיָן אַיִיךְ
דָּאַס וּוּלְבָעָ אָנוּ גַּנוּעָן דִּינְסָטָג אַיְיךְ. אָנוּ וַיַּן וַעֲנָעָן שׂוֹן צַו דָעָם מַשְׁוְגָעָנְבָעָן
אַרְיָטָן אָוֹיָה צַו גַּעֲוָאָהָנָט גַּעֲוָאָרָעָן, אוֹ וַיַּהַיְתָה שׂוֹן גַּעֲלָלָעָן אַיִסְקָוּעָן וַיַּקְרָא
אַגְּקוּמָעָן, אָנוּ אַפְּלִיאָוּ דִּי הַינְּדָר הָאַבָּעָן אַיִיךְ סִיטָּם אַיִתָּה גַּוְתִּינְדָּשָׁפָט גַּעֲלָלָאָסָעָן
וַיַּהַיְתָה שׂוֹן מִיטָּם אַיִתָּה הַיּוֹמִישָׁ גַּעֲיוֹאָרָעָן.

את אוי האט דער בעל תשובה אונגענידרט אונגןען יאָהֶר. און האט מקים גווען דעם סדר התשובה פונקטיליך. אָז שְׂאַיּוֹן גַּעֲקֻמָּן צָוֵם יְאָהֶר, וְאָסְטִין צָוֵם סדר התשובה האט וְךָ שְׂוִין גַּעֲזָלָט אָיסְמָלָאוּן, אַיְוָעָךְ אָרוּעָךְ בְּינָאָט אַיְן דָּעַם וְאַלְדָּרְזִין, יְיַוְּנָעָרְזִין דָּרָטְנָעָט בְּעַהֲלָטָן וְיַיְנָעָטְקָעָטְטָל מִטְּדִין גַּוְעַט פְּלָכוֹשִׁים. לְוִיטְדָּקְסְּפִּין, וְוָאָסְטִין אַיְוָעָט גַּעֲזָלָט נַעֲמָאָט אַיְן דָּעַם פְּיָום, האט

האט ער דעם באלר דערקאנט. ער האט אויסנעקאנפצעט דאס ריעז-קעסטעל, האט זוק איבערגעטוון שעון קלאהר. די פערטויילטען זויסען מלובושים מיט דעם הויקער האט ער אינגעפאקט און דעם ריזע-קעסטעל, און אין אוועק אין א שטארט אריין נישט וויט פון פוייען. דראט און ער אריין און אונסニア, ער זאל וויך אבסטעל אויסריהען און האט באלאר געשיקט אַבריעַף קיון זו ייַן זאל ביה, מען זאל איהם אקעגען שיקען בון צו יענער קרעטשען ווין קאטש מיט ער פערד, ער זאל קאנען באלאר אויעס פאדרן. און דעם זעלפונג ברעפע האט די פערטויילטען זויגר פערענטפערט, און ער האט בון אחים געמאט אחים קומען, בעייל ער און אוינען וועג צורידערט געוווארטן, און און דאמאלס פון די קראטשען אווועק געאנגען, ער האט אליאן נישט געוואוסט ווי און ער געהט. אווי און ער געאנגען פון שטארט צו שטאדט, בון מען האט און איהם דערקאנט או ער און גיטשיג נישט נארמאל, האט מען איהם ארינגעלאנט און א שפיטמאל אַבְּרָהָם. דברת און ער געלענוון בון היינט. און און אונזנד הַאֲכִיכָּתָן גויניג

הנערת היל השויבר בעמ' מרים וגוויז און גו ביז' רב האמי אונד זיגווארטן דארט און ער געלעגען פון הענט, און און אצנד פאלקאָטס געונד. נו מילא די שמחה וואָס דארט האָט זיך געמאָכט און זיין הײַט קאן יעדער וועלבסט פֿאָרשותען. דאס גאנצע הוּז געינדר זונען אַחֲרָאָט אַקעגען געפֿאָהרען בְּיוֹן צוּ עַנְשֶׂר קְרֻעַשְׁבָּעַ. ער האָט שׂוֹין דָּאָרְט גַּעֲזָאָרְט אַוְיףּ זַי, אָן אָנוּ מִיט וַיְיַבְּאֵל גַּלְעִיךְ אַהֲרָעַן. ס'אַיְיַ גַּוּוּן "וְתַהֲמָם בְּלַעַיר". גאנץ פּוֹיְיעַן האָט געמאָכט פָּזְן דִּי מְעַשָּׂה. נָאָךְ אָן דָּעַם זַלְבָּעַן טָאג אָנוּ ער גַּוּוּן בְּיַסְפּוֹיְינְעָרְטַהְיַהְיָה. רַב רַבִּי עַכְּרִיבָּא אַוְגָּר זַיְלַ, אָן האָט אַיְהָם דְּרַצְעַהְלָט פָּזְן אַלְפַּיְיָה, וַיְיַזְרֵאֵל ער האָט אַבְּגַנְלַעַטְטַה דָּאָס גַּאנְצָע יַאֲהָר. דַּעַר רַב האָט אַוְיףּ אַיְהָם גַּעֲזָאָרְט דָּעַם פְּסָוק "וְסָר עַזְנִיךְ וְחַטָּאָרְךָ תְּכֻופָּר" דָּאָס הַיעִסְט אָז דִּינְעַז זַיְן זַעַן צוּ פִּינְהָרָען זַיְקָן זַעַן אַנְדְּרָעָש עַם וָאֶל זַיְן "בִּיתְחַ פְּתֹוח לְרוֹחָה". אָז אָן אַרְיָמָן וּוְעַט אַרְיָנְגָּה זַעַן הַגְּנָערִגְגַּה וָאֶל ער אַרְיָמְגָּה זַעַט.

אין ער האט ארוז-סגולאות אקלל, או פון הינט אהן ווועט ער מקרוב זיין אריטמען ליטט, אונז ווועט עי נאפעען פון אלעל גומטען.

דר עיר גיבור וואם איזו גינויין אַבער געועאלט ווינען טענשען ואלען וויסען דעם אמת, וואם מיט איהם האט ויך אַבענטהון דאס יאהר. האט ער געמאכט אויף דעם דרייטען טאג בעינאכט אַגרויסע טערורה, איזן האט גבעעטען קרבאים איזן איזוי נלאט גוטע קריינד ואלען קומען אויף דער סעדיה. אין מיטען דער סעדיה האט דער גיבור געהרטנט ווין בני בית: "אנטזט מיר חדוש, ווין איזוי האט עטץ געקאנט איזים האטמען אַגאנץ יאהר, או עטץ האט געועאסטן ווין אינק בין אהנק געקומען. עטץ וענט אוראי אַרטונגגענאנגען מעג איזן נאכט פערוינט איזן פערויארגט, זאנטז מיר חדוש, מיט וואם האט עטץ ענק ארמאבל אכיהעל פערוילט. ברוי או קענרטשען אַוילען קנו בו גרבונש אַרב".

אם אמת לא בראת פָּרֹויזִיטִים, כרי צו פְּגַעַנְקַעַן & ווילע פָּון דֵי גְּרוּסְצֶה.
„אי ! גָּטְמִירִיךְ טִיעַרְעָרְ פָּאַטְעָרְ ! האבען זַיְהָ דֵי קִינְגְּרָ אַנְגְּלִיכְעָן . מִיר
האבען טָאָקִין דֵי גָּאנְצָ צִיטָ נִישְׁתָּ גְּעוֹוָסְטָ צַוְּ מַעַן לְעַבְטָ. סָאיְן קִינְגְּרָ פָּון
שְׁמָרָדָטָ נִישְׁתָּ אַרְוִוְנְקַעַטְעָן צַוְּ אָנוֹןָ, צַוְּ טְרִיבְסְטָאָן אַגְּוּרָעָ צְוְרָאָכְעָןָ העֲצָעָר
סִינְגָּן

מית א נוט וווארט. נאך אין מערבה און גינויין, וואס ס'איין צפעם אונן צוגענישיקט געוויארען א מישוגענער ארימאן, א לוסטיג יודעל, וואס האט אונן אביסעל וכוכטיג געמאכט צויעי מפקהן און דער וואך פיט יונן טאנצען און שפרינגען".
"טאנקן? נו ווין איין ער?" ה ט זיך דער גברע אונגעראבן. **"אייך** בון נינגעראיב צו קאנזן איז יודעל, אפשר וואלט עטץ מיר געקאנט איהם אהער שעאָזען דא צו דער שעודה. או מען ווועט איהם געבען א גלוועעל ווין טיט עפטען צו עסען, ווועט ער דאָה געוווים מאבען פאָר אונן גורויסען טאנז. ער איז דאָה וווערט בטען ואָל איזהס מהנה ווין, פאָר דעם וואס ער האט ענק פֿרְגִּילִיק געמאכט און די טרייזעריגע צויט". פֿיַעַל פָּן די געסט וענגען אריניגעלאָדען און שטאדט, דער און ה الكرש, דער און אַבְּיַתְּה מְדֻרְשׁ, אוֹפְּצָוְיַבְּעָן דעם משגנעם. אַבְּעָר "וואַינְגַּן". ווין גאנזין און און ערניגע גאנשיד דא.

וְעוֹרְבִיָּה הַאָט וְזֶה דָעַ רְבֵיר אֲרִינְגָּהָפֶט אָנוּ זַיִן שְׁטוּבָּל, אָנוּ אַנוּ אֲרוֹזָּס
דָּדָרָה אַהֲנְגְּטָעָר טְהָרָה מִיטָּן רְיוּעָ-קָעְסְּטָגָל, וּזֶה הַאָט גַּעֲהָתָ לִינְגָּן דָּס אַרְיִמְּשָׁן
אַנְטִיכִיךְ, אָנוּ אַוְיָפִיךְ אַלְעָרְבָּאָרְגָּן אָרְטָהָט עָרָ וְזֶה גַּעַשְׂוִוִּינְטָ אַיְבָּעְרְגָּנְצָהָן, אָנוּ
דָּס פְּנִים אַבְּסְעָלְפָעָרְסִיט, אַזְוִי אָזֶה הַאָט שָׁוֹן אַוְסְגָּוּזָהָן פְּגָנְקָט וְזֶה דָעְיִישָׁר.
שֶׁר הַאָט וְזֶה גַּעַמְאָכָט גְּלִיךְ עָרְקָומְטָ פְּזָן גָּאָס, אָנוּ הַאָט אַגְּנְגְּעָלְקָפֶט בִּים
פְּעָנְסְּטָעָר טִימָן וְזֶה אַוְמְגָעָהָרִיןְ! קָולְ: רְבּוֹתִי! אַיְךְ הַאָבָב נְהָרָעָתָ אָז טָעָן יְבָטָ
טָמָחָ טָא קְוָמָט אֲרוֹזָס אָנוּ נְעַמְשָׁט צָו דִי הַנְּנָדָר וּזֶל אָז צָו אַיְךְ אֲרִינְגָּהָפֶט
אַטְעְנְצָעְלִיְּ. מַעַן אַיְ אֲרוֹזְגָּעְלָאָטָעָן אָנוּ מַעַן הַאָט דָעַ נְאָסָט אַרְיִנְגָּהָפֶטְן, דִי
שְׁמָחָה אָנוּ גַּעַיְוָאָצָעָן גְּרוּיָס, מַעַן הַאָט נָאָר גַּעַוּוָרָט דָעַ בָּעֵל הַבִּית וְאֶל אֲרִיְינְ
קוּמְטָן פְּזָן וְזֶה שְׁטוּבָּל, פְּרִירְהָעָן וְזֶה טִימָט דָעַ נְאָסָט. דָעְרְוִילָה הַאָט וְזֶה דָעַ עַלְמָם
טִימָט אִיהָם גַּעַרְהִירָתָ. מַעַן הָאָסָא אִיהָם מְכַבֵּר גַּנוּזָן טִימָט עַטְלִיבָּץ גַּלְעָלָה וְזֶה
שְׁרָהָט נִינְשָׁט גַּעַשְׁאָלְיוּוּט קִיּוֹן טְעַנְגָּעָלְלָ. אָבְעָר דָעַ בָּעֵל הַבִּית וְעַחַת מַעַן
נִינְשָׁט. דָעַ עַלְמָם אָנוּ אֲרוֹזָס פְּזָן גַּעַרְלָט, מַעַן יְכָט דָעַ בָּעֵל הַבִּית אָנוּ וְזֶה
שְׁטוּבָּל דָא אַיְן דָאָט וְזֶה נָאָר אַגְּנָאָרָט אָנוּ. אָבְעָר וְאַיְינְנוּ. נִינְשָׁט דָא דָעַ בָּעֵל
הַבִּית. עַם וּוֹעַרט אַגְּנָשְׁרִי, אַגְּנָוָאָלָר, מַעַן בְּרָעְכָּט וְזֶה דִי הַעַנְטָמָן מִזְן וּוֹיִינְטָמָן
קְלָאנְטָ. אָנוּ דָעַ מְשִׁנְגָּנָעָר אַרְיִמְּאָן וּוֹעַרט פְּזָן דָעַ אַלְעָם גַּנְאָר נִינְשָׁט תְּהִפְعָלָ. עָרָ
פְּרִיבְעָט אַלְזָן וּוֹיִיטָר אָנוּ וּוֹיִטָּר צָזָמָאָקָעָן וּוֹיִנְצָמְגָלָהָ. דָעַ עַלְצָטָר וּוֹהָן
הַאָט שָׁוֹן נִינְשָׁט נְעַקָּאנְט אַוְסְהָאָלְטָן, אָנוּ עָרָ צָזָמָאָקָעָן צָוָם מְצָוֹגָנָעָם
אַרְיִמְּאָן, הַאָט אִיהָם אַגְּנָעָחָפָט בִּים קָאָלְגָר אָנוּ הַאָט אִיהָם גַּעַוְאָלָט אֲרוֹזָס
וּוֹאָרָעָן: גַּעַה צָזָלְדָעָ שְׁוֹאָרָן יְהָרָה! דִי מְשֻׁגְעָנָעָר טְיוּוּלָ! דָו וּוֹהָסָט אָוּ
מִיר אַלְעָזְוִיְינְעָן, אָנוּ דָו לְאַכְבָּטָה!

דא האט אַפְּבָעַר דָּעַר וְהַן בַּאֲלֵד דָּעַרְהָעֶרְט דָּס בַּעֲקָאנְטָע קָוֵל הָוֵן זִין
פָּאַטְּמָעָר : "שְׁתַּחַה ! וְאַרְפָּכְיָה נִשְׁתָּמְתָּא אַרְיָוִס , אַיְהָ בְּנֵן דָּס טָאָקָן דִּין פָּאַטְּמָעָר ! עַל
הַאֲטָה וְיָה , בַּאֲלֵד גַּוְיִק אָב גַּעֲוָאַשְׂעָן , דָּי בַּאֲלֵר אַיְוְגָעַזְוִינָן . אַפְּבָעַר דִּי מְלֻבּוֹשִׁים
מִיְּפָנֵן הַוְּיִקְרָא הַאֲט אָעַר נִשְׁתָּמְתָּא גַּעֲוָאַלְט אַיְסְטוֹהָן , בֵּין עַר הַאֲט אָזְוִי גַּעֲמָנְצָעַט מִטְּ
אַלְעַ גַּעַטְסָט , מַעַט יְעָרְעַן בְּצִינְדָּעָר אַקְאַזְקָעָל . דָּעַר נָאָה הַאֲט אָעַר וְיָה הַעֲרָשָׁת צְרוּיָּק
אַיְבָּרְגָעַנְטוֹהָן , אָזְנָהָט רַעֲצָעַהָלָט פָּאָרָן גַּאנְצָעַן וּלְמָן דִּי גַּאנְצָעַ טָעַשָּׁה , וּלְאָסָט
מִטְּ אַיְהָמָהָט וְיָה פָּאַצְּרָט . אָז וְוָעַן נִשְׁתָּמְתָּא דָּעַר פּוֹיְגָעָר רָב , וּלְאָסָט
אַירָם

אויהם ארוייסנונגבען די תשובה אויף א'יאהר צויט, ואלטען זענץ בענער שיין געהאט א'גאנץ יאהר געז'ילט און קבר. אצונד האט זיך הערטש דער עולם מיט אויהם נאך שטארקער געפרידט. און פון דאסאלם און האט דער נביר געקוואלאען און ס'איין צו אויהם אריבינגעקובטען און ארימאן, און האט געתהן גראם אדרקה כל ימי. נאך דעם וואט דער גריידיצער רב האט אברערצעטלט און גאנצען די' מעשה האט ער געזאגט צו דעם חסידישען שותפ: "נו אצונד זעהסט דו שיין, או בל זטן דער מענש לעבט, האט ער א'דאָעגעונג אַלְעַת מתקן צו זיין דורך תשובה". האט דער חומא זיך אַנגעריךען: "אדוני טורי ורבוי! אַיקָה האב דאך שיין געזאגט און זאג וויטער או אַיקָה בִּן גַּעֲרִיטַמְּקִים צו זיין דעם סדר התשובה, וואט אַינְגָּז וועט סייר מסדר זיין".

דער גראַדער צער רב האָט וויטער צו אַיהם געונאָט: "פְּנֵי לִבְכָּר יְודָה, פְּאַר
איַהֲךָ אַיְהָךָ וּזְנִינְגָּ אַיְהָר, וּוֹאַרְעַן אַיְהָר מְבוֹת תְּשׁוֹבָה טְהֻון פְּאַרְעַן טְוִיטָעָם וּזְנִינְגָּ
אוּיְהָ". אלְיאָן דִּין תְּשׁוֹבָה פָּאָר אַיהם צְוֵי אַרְוִיסְגֶּנְגֶּעֶן גַּעַוְאַרְעַן: עַר וְאַל
איַוּקָן פָּוֹן דָּעַר הַיִּם, טָעַן וְאַל גַּנְשָׁט וּוֹסְמָעַן וּן וַיְצָהָן גַּעַבְטִין אַיְן אַהֲן גַּעַקְוּמָעַן:
עַר וְאַל כִּירְדָּעַן גַּלוֹת צְוָאַמְּטָעַן מִטְּמַטְּדָה דִּין אַרְמְעַלְּטִיט טְרִינָה-גְּנִיעָרָם, אַבְכָּר דִּין גַּאנְצָעָץ
צִיטָּט פָּוֹן גַּלוֹת וְאַל עַר גַּנְשָׁט עַסְפָּעָן קְפִין פְּלִיעָישָׂ אַוְן גַּנְשָׁט קְפִין פְּרוֹכְטָעָן, גַּנְשָׁט
טוֹרְגְּנָקָעָן קְפִין שָׁוָם מְשָׁקָה, אַיְסָעָר וּוָסָעָר, גַּנְשָׁט צֹו שְׁלָאַקְעָן אַזְן קְפִין בְּעַט,
מְשָׁהָר וּן עַרְבָּ פְּסָח אַזְן עַרְבָּ יוֹם פְּפָרָה וְאַל עַר גַּנְשָׁט אָבָּ וּוֹאַשְׁעָן וַיְצָהָן דִּין
קְפִין מְקוֹה. גַּלְאָט אַפְּוֹאַשְׁעָן וַיְצָהָן לִיבָּ אַוְרָאִי גַּנְשָׁט. אַבְכָּר דִּין גַּאנְצָעָץ צִיטָּט
גַּלוֹת וְאַל עַר גַּנְשָׁט נְעַמְּטָעָן קְפִין שָׁוָם מְטָבָע גַּעַלְד אַזְן הַאֲנָר אַרְטִין. עַר טָעַן
נְאָר בְּעַטְלָעָן עַסְפָּעָן אַדְעָר אַן אַלְטָמְלָפּוֹשׁ. דָּאָם גַּלוֹת וְאַל עַר אַיְוָף וַיְקָה נְעַמְּטָעָן
גַּנְשָׁט וּזְנִינְגָּר וּן צְוֵי אַהֲרָן. נְאָה דִּין צְוֵי אַהֲרָן, אַוְיָבָּ עַר וּוֹעַט האַבְעָן מְקִים
אַגְּנוּעָן דִּין תְּשׁוֹבָה רִיבְטָגָן, וּוֹעַט דְּשָׁר אַיְבְּשָׁטָעָר אַנְרָס סְמוֹנָן יְעַן אַגְּנוֹבִעָץ
אַדְעָר מְצִיל צֹו וַיְצָהָן אַיְוד פָּוֹן טְוִיטָה, אַדְעָר מְצִיל צֹו וַיְצָהָן אַיְוד פָּוֹן אַגְּנוֹבִעָץ
עֲבִירָה פָּוֹן זְנוֹת. נְאָל דְּעַם וּוֹעַט עַר שְׁוִין וּוֹיְסָעָן אַזְן דִּין תְּשׁוֹבָה אַיְן אַגְּנוֹנְמוֹעָן
צְיוּוֹאַרְעַן. וּוֹעַט עַר מְעַגְעָן אַהֲרָם קְוּמָעָן לוֹסְטָגָן, אַזְוִי וְאַל דָּעַר גַּבְירָ פָּוֹן פְּזִוְעָן
הַאָט גַּעַתְּהָן. אַבְכָּר בְּלִי וּמְן סְפּוּעָט אַיהם גַּנְשָׁט אַגְּנְטָעָרְקָוּמָעָן צֹו טְהֻון אַזְאָ
גְּרוּסָעָץ מְצָהָה, וְאַל עַר וּוַיְטָעָר לִירְדָּעַן דָּאָס וּלְבָעָ גַּלוֹת, בְּיַוְן דָּעַר אַיְבְּשָׁטָעָר
וְאַעֲטָה זַיְדָא אַבְכָּר אַיהם מְרַחְם וַיְצָהָן אַזְן צֹו שְׁקִעָן מְקִים צֹו וַיְצָהָן נְיֹסְעָץ
מְצָהָה.

רשימה מבית מסחר הספרים שלו.

אליה המינים הרשומים, מהם אשר הזכות שלהם שייך לי לצמיתותם
ומם אשר קניתי מהמחברים האופלאגעים שלהם :

ספר הברית החדשה ליהק
ספר בליחות א"י מהגאון מווילנא ע"ט
ספר גדלות הצדיק " " "
ספר ספרוי " " "
ספר צדקה " " "
ספר נפלאות ר' פנחת מקערץ ז"ל ע"ט
ספר מגילת איבה מבעל תיו"ט
ספר רכזיות ליהק
ספר שמיות ליהק
לשח לעין הרע פשיט ריגאל מהרב ר'
חיד"א ז"ט
ספר שם אדר' קנכרס הזמה
ספר " ר' רוב ספק בממון
ספר קג"מ ר' ראש השנה ריגאל
חק לישראלי קטן 10 החקים ריגאל עם
תפלות ותהילים
טידור אפלת יעקב
" יצחק
" תיקון יצחק
" תפלה חיים ושרגאן
" אבני נור פעריל סדר
מנחה ומעיריב וכפלה שבת
ברכת הווון ע"ט באותיות גדלות
סליחה המשימה סדר עם מאה וחמשים
מעלות ריגאל ופשוט
אביינו מלכנו לטע"ז
סדר א"ב באותיות גדלות מואד עם ברכת
המוון וק"ש של המטה וברכת
השחר לילדים וילדות ודיניהם
אנאים וכטיפות, שיד המשמות לוכרים
ולנקבות

Digitized by srujanika@gmail.com

ספר פורת חמאת על או"ה עם מנוח יעקב
ספר כפות תמרים והוספות מבעל חת"ם
על פ"ג לולב הגזיל עם הנקות הנא
רעליך א
ספר רפאל המלאך קובץ רפואיות רוכליות
עפי' חמת הרופאה, וסגולות וקמיעות
מאה צדיקים הקדרמוניים
ספר רפאל המלאך ע"ט
ספר מהרי"ל מפארג וחושן המשפט של
כה"ג ע"ט
ספר חזון משפט של הכהן הגדול לה"ק
ספר "עד גריידיער" ע"ט 5 טייל
פאקס-גוזנד
שפה ח"י הדרשות
ספר דרשיה צמר ופשתיים
קריותס פון לאָדוּן ואַרְשָׁף
ספר הספר מהרב מל"אדו ז"ל ומתונתו
די שערקיליכע ואונדרליכע געשיכטע פון
הרב מיט דעם ואַסְעָר טוֹיגֶנֶר
ספר חובת הלכבות עם פ"י מרפא לנפש
עם ע"ט ב"ח
ספר בית שמואל אהרון עה"ת
ספר שלשה ספרים נפתחים של זמירות
שבט והוספנו עלייו זמר מר' אהרן
קאדילינגר ז"ל והרב אברהם ابن
עורא ז"ל והחوت המשולש
ספר הידור האלמידים הוא ابن הבחון
מייסד לנסות הבוחר חסיד בלימוד
תורה ויש בו מאה שאלות ותשובות
וחידושים ולפ洋洋ט בסוגיות שונות
ספר פורת יווסף על שם מבעל פרי מגדים
ספר נפלאות אלו מהגאון מוילניא
ספר הברית החדש ע"ט

גם נמצא בבית מוסחר הספרדים של לי כל מיני ספרים מדפסים שונים. דפוס ווילנא, פיערנארקאו, לובלין, ואראשא בערדיטשוב, לעמבערג, קראקע, מונקאטש סאט-מאר, פרומיסלא, וויז'ן.
גם כל מני ספרים ש"ס טורים רמב"ם וש"ע משניות וכל מני ספרים יתנים,
אויך בעקמאנט מען ביא מיר אין הארץ א"ע זארטין טליתים צמר ומשי ט"ק קאמפ-לען גארטן ען צמר ומשי ציצית צמר ומשי, תפילין ומזוות, אלעס צור ביליגע פריזיון.
אויך מאיך אידער פערשיידענע אַנטז'ן על מינימ טוביים אוון איך קויף אַלעט:
טארכטנו אלטצע ספרדים.

מִינָע אֲדַרְעַסְסָע

יצחק שליאמו ריטש

בָּעֵיר לְאַדּוֹ (פּוֹילִין)

נאוואמייעסלאן 16

Księgarnia

I. Szlamowicz

Łódź (Połen), Nowomiejska N° 16.